

Podziękowania za zdjęcie
dla Codruta Papiny z Urbasofia, Bukareszt

Seminaria EUROREG
UW
SEMESTR LETNI 2022/2023
Herbst, Saul, Kajdanek, Ptak, Świńska-Gorzelak, Dańkowska,
Korpysz-Wiśniewska, Cielątek, Nagler, Mironowicz, Czapkiewicz, Senecat
CZWARTKI 11:30-13:00
ul. Karowa 13, sala 18 oraz ZOOM

WARSZAWA, 18 MAJA 2023

OD REALNEGO SOCJALIZMU DO IDEAŁU PRZYSZŁOŚCI.

TRAJEKTORIE PRZEKSZTAŁCEŃ WIELKICH OSIEDLI MIESZKANIOWYCH W EUROPIE CENTRALNEJ.

IZABELA MIRONOWICZ

POLITECHNIKA GDAŃSKA
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

ORAZ DWÓCH TAJEMNICZYCH GOŚCI

ANALIZA FUNKCJONALA OSIEDLI WROCŁAWIA

Agnieszka Bocheńska (architektka krajobrazu)

Przemysław Chimczak (architekt)

Michał Ciesielski (urbanista)

Łukasz Damurski (urbanista)

Michał Dębek (urbanista, psycholog)

Anna Geppert (planistka)

Doris Gstach (architektka krajobrazu)

Agata Janus (polonistka)

Katarzyna Kajdanek (socjolożka)

Nikos Karadimitriou (urbanista)

Joanna Majczyk (architektka)

Julita Makaro (socjolożka)

Derek Martin (planista)

Łukasz Medeksza (kulturoznawca)

Izabela Mironowicz (urbanistka)

Karolina Mróz (historyczka sztuki)

Michael Neumann (urbanista)

Jacek Pluta (socjolog)

Agnieszka Tomaszewicz (architektka)

Iván Tosics (matematyk, socjolog)

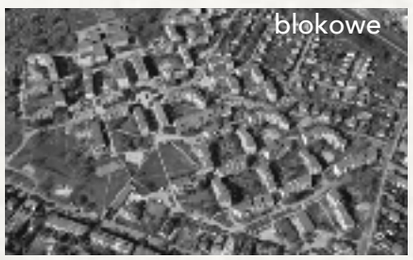
Dorota Whitten (socjolożka, mediatorka)

Michał Wiącek (urbanista)

Anna Wilczak (urbanistka)

Maja Zabokrzycka (dziennikarka)

dompokoju

POST-WAR MODERNISM AS EUROPEAN CULTURAL HERITAGE

StadtBauKulturNRW

technische universität dortmund

EUROPÄISCHES KULTURERBEJAHR 2018
SHARING HERITAGE

Wizyta studialna Ruhr-Universität in Bochum

Photo: Jan Kampshoff

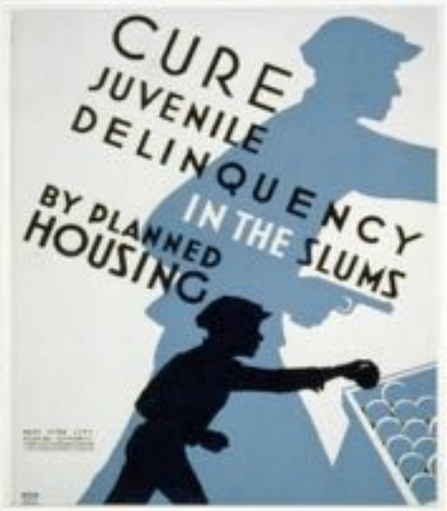

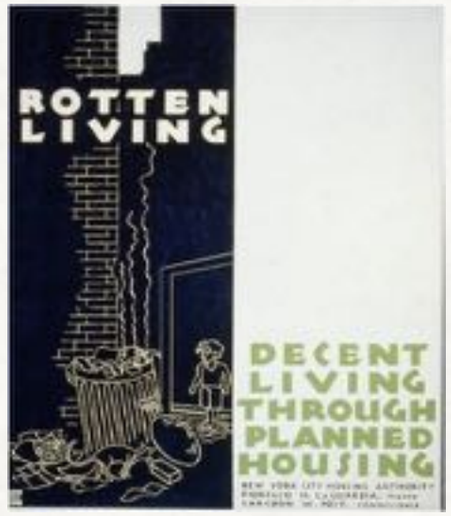

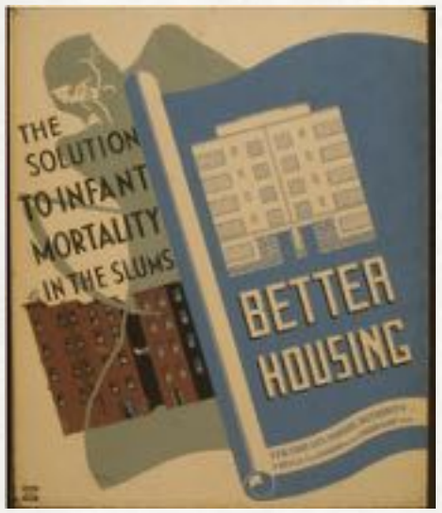
Photo credits: Ivan Kucina, Laura Verdelli, Teresa Franchini

POSTKOMUNISTYCZNE DZIEDZICTWO?

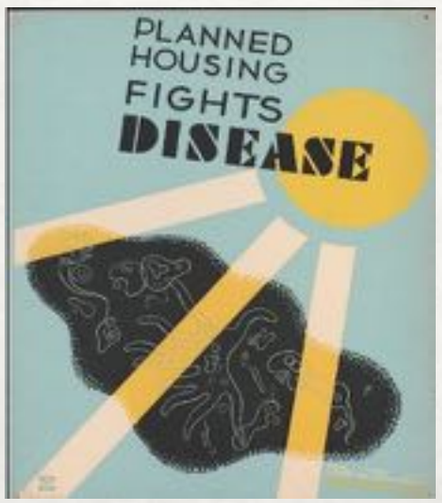
New York Housing Authority, lata 30. XX w.

Budynki wielorodzinne Cobble Hill Towers, Brooklyn; zbudowane w 1878.

Alfred Tredway White (deweloper), William Field & Son (architekci).

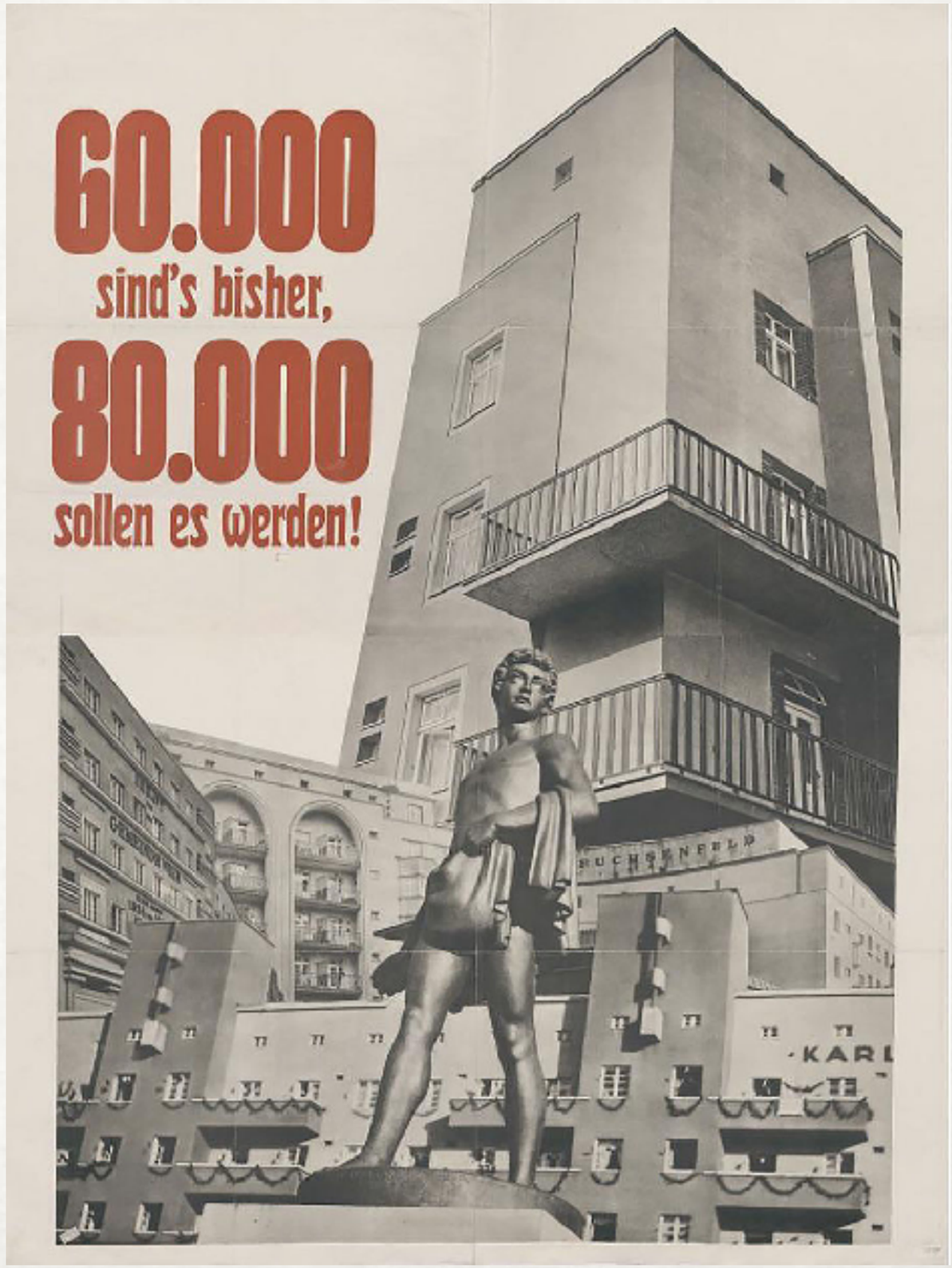
Photo Andrew Moore, 2015, dzięki uprzejmości Muzeum Miasta Nowy Jork

POSTKOMUNISTYCZNE DZIEDZICTWO?

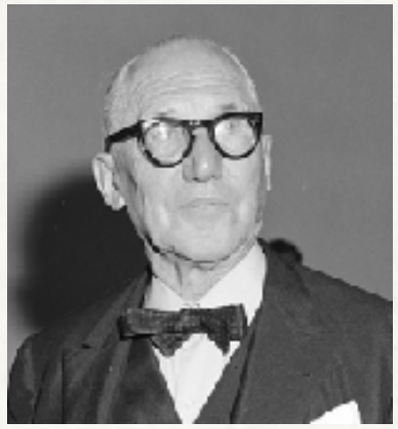

POSTKOMUNISTYCZNE DZIEDZICTWO?

Congrès Internationaux d'Architecture Moderne (CIAM) został założony w czerwcu 1928 roku, w zamku Sarraz w Szwajcarii, przez grupę 28 europejskich architektów zorganizowanych przez Le Corbusiera, Hélène de Mandrot (właścicielkę zamku) i Sigfrieda Giediona (pierwszego sekretarza generalnego).

C.I.A.M. miał na celu promowanie architektury jako sztuki społecznej.

1928, CIAM I, La Sarraz, Switzerland, **Foundation of CIAM**

1929, CIAM II, Frankfurt am Main, Germany, on **The Minimum Dwelling**

1930, CIAM III, Brussels, Belgium, on **Rational Land Development** (Rationelle Bebauungsweisen)

1933, CIAM IV, Athens, Greece, on **The Functional City** (Die funktionelle Stadt)

1937, CIAM V, Paris, France, on **Dwelling and Recovery**

INNOWACJE TO NIE STANDARD

SYTUACJA MIESZKANIOWA PRZED II WOJNĄ ŚWIATOWĄ BYŁA NIEDOBRA

- W 1931 r. żyły w Polsce blisko 32 mln ludzi, jednak mieli oni do dyspozycji tylko 6,4 mln mieszkań i domów.
  Dla porównania – obecnie Polska ma 38 mln mieszkańców, na których według GUS przypada 14,4 mln domów i mieszkań.

- Według stanu z 1931 r. w ponad połowie lokali jednoizbowych mieszkały więcej niż 4 osoby, a w spisie odnotowano też prawie 200 tys. mieszkań zajmowanych przez 10 lub więcej osób na izbę.

Liczba mieszkańców, budynków i mieszkań w głównych miastach II RP

Miasto	Liczba mieszkańców	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba mieszkań
Warszawa	1 171 898	24 832	249 057
Łódź	604 629	17 892	145 174
Lwów	312 231	13 744	72 030
Poznań	246 470	6 274	50 659
Kraków	219 286	7 810	48 456
Wilno	195 071	11 862	40 106

Source: https://regiodom.pl/jak-polacy-mieszkali-przed-wojna-zobacz-jakie-warunki-zycia-oferowaly-domy-i-mieszkania-w-ii-rp/ar/c9-15562784
https://wielkahistoria.pl/zacofanie-cywilizacyjne-przedwojennej-polski-te-statystyki-pokazuja-jak-naprawde-wygladalo-zycie-w-ii-rp/

PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ NA PEWNO NIE ZROBIŁO SIĘ LEPIEJ...

Stanisław Jankowski, Adolf Ciborowski "Warszawa 1945 i dziś"
Wydawnictwo Interpress, Warszawa, 1971.

Source: https://www.iwm.org.uk/collections/item/object/205022578

Londyn

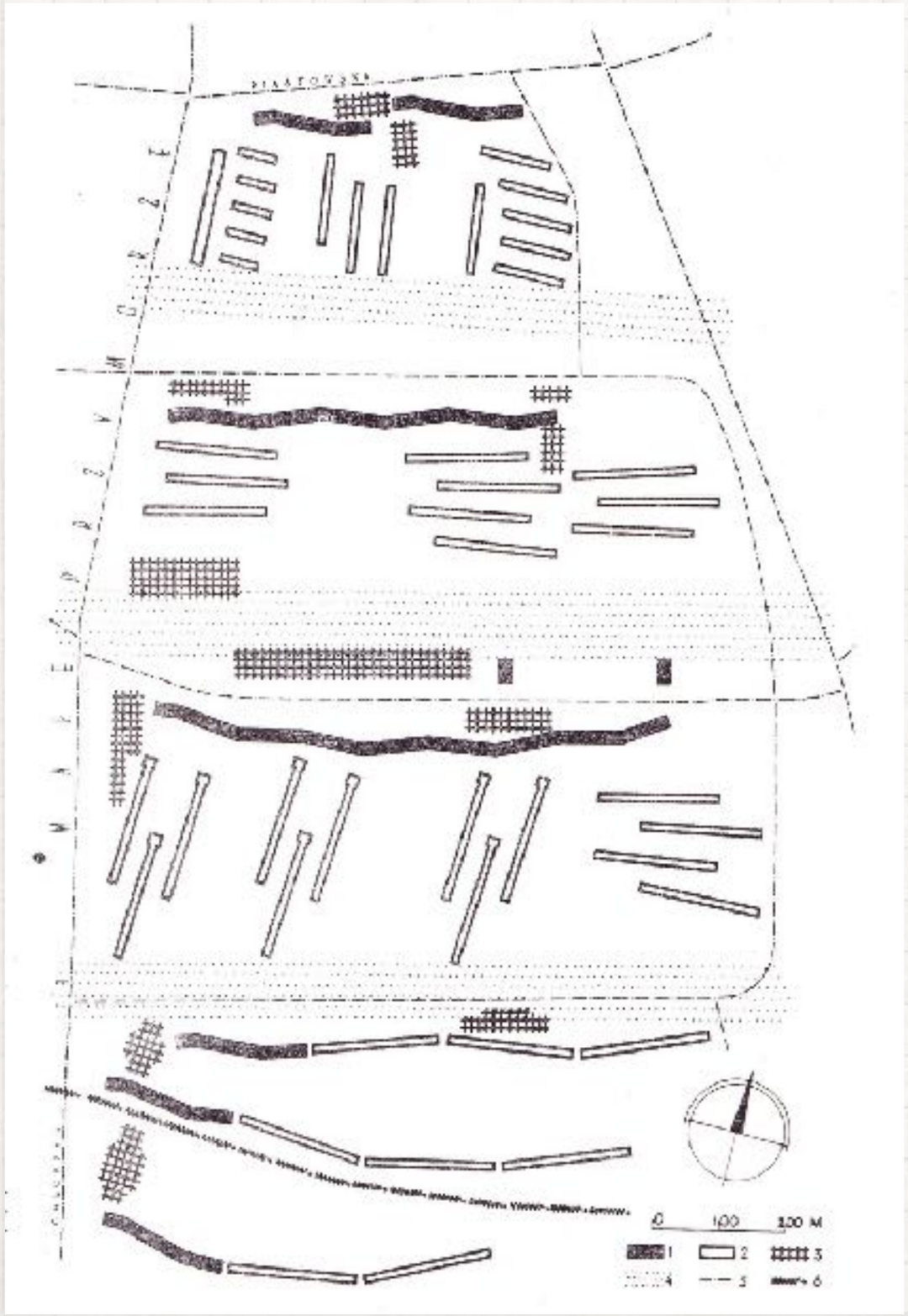
Source: https://www.iwm.org.uk/collections/item/object/205082116

Gdańsk

Szermer, B., (1971): *Gdańsk – przeszłość i współczesność*. Warszawa: Wydawnictwo Interpress

GDAŃSK PRZYMORZE

Cergy-Pontoise

Broadwater Farm Estate, London

Interbau, Berlin

Nou Barris, Barcelona

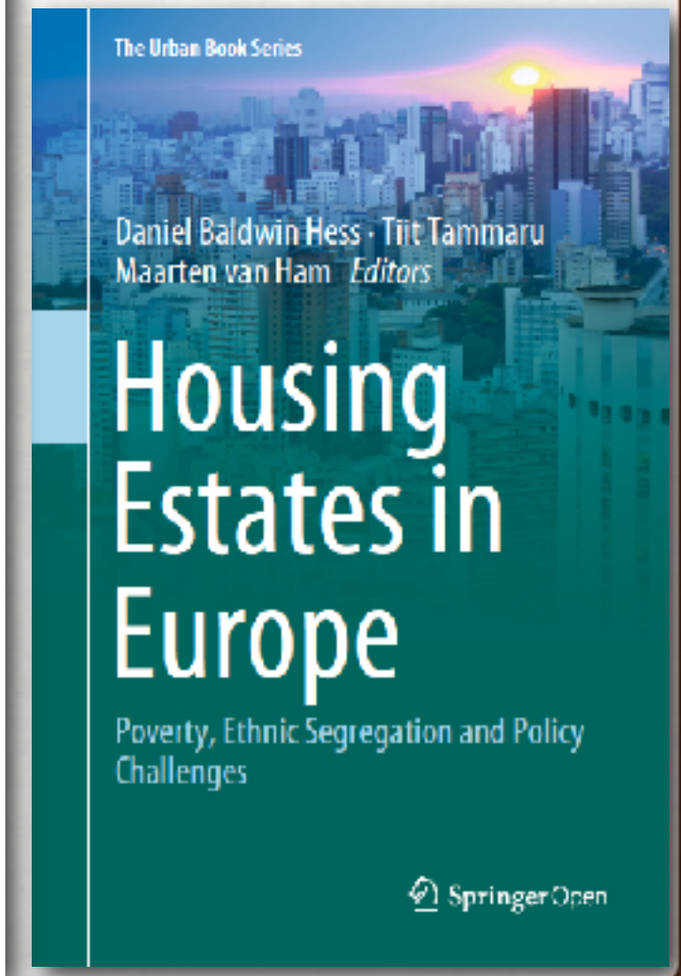

Fig. 1.2 Distribution of housing estates in metropolitan space in case study cities. *Source* Figure prepared by Raivo Aunap

Source:

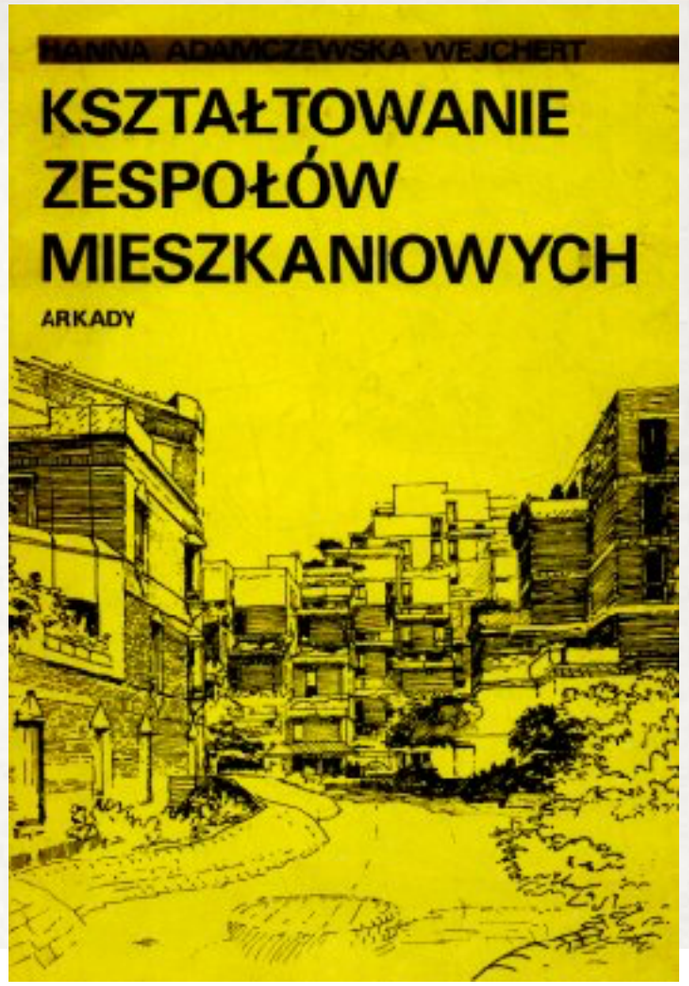

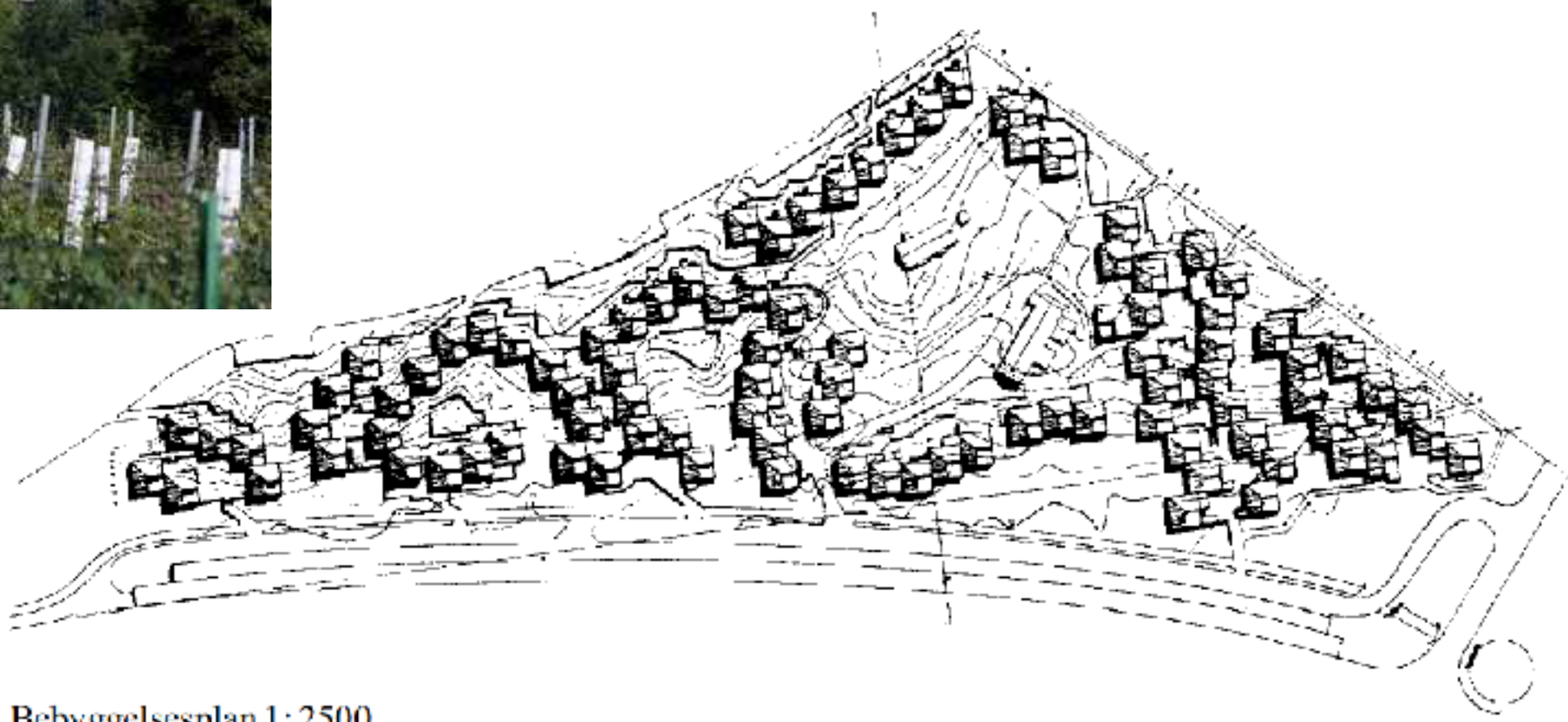

Hanna Adamczewska-Wejchert
Barbara Migurska-Otto
1985

Bebyggelsesplan 1:2500

SPRZECZNE NARRACJE

Iwona Borowik:

W dyskursie publicznym bloki były synonimem PRL-owskiej przeszłości, masowego odhumanizowanego totalnego budownictwa, biedamodernizmu, szarzyzny, złego wykonania. (...) ***Ludzie twierdzą, że są brzydkie, ale nie umieją za bardzo powiedzieć, co konkretnie im się nie podoba****. Najczęściej przeszkadza im szarość i monotonia architektoniczna tych brył.*

Źródło: https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/56,35771,20287569,wroclawskie-blokowiska-jedni-nienawidza-inni-sie-fascynuja.html

Borowik, Iwona (2003) „Blokowiska – miejski habitat w oglądzie socjologicznym. Studium jakości wrocławskich środowisk mieszkaniowych", Wrocław: Oficyna Wydawnicza Arboretum.

Claire Lévy-Vroelant (2014) Contradictory Narratives on French Social Housing: Looking Back and Looking Forward, *Housing Studies*, 29:4, 485-500, DOI: 10.1080/02673037.2014.882498

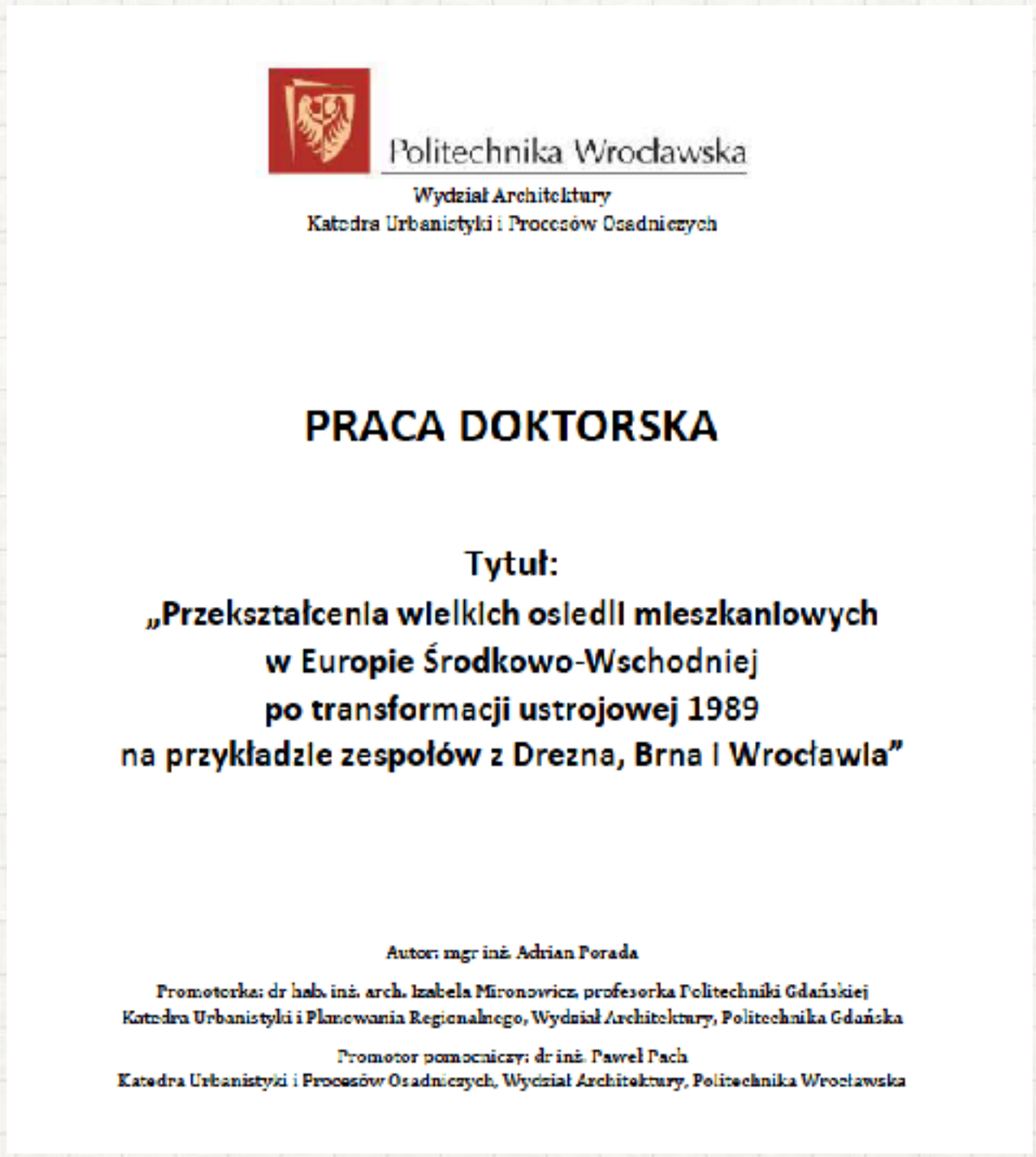
Daniela Zupan (2021) De-constructing crisis: post-war modernist housing estates in West Germany and Austria. *Housing Studies*, 36:5, 671-695. DOI: 10.1080/02673037.2020.1720613

POSTANOWILIŚMY, ŻE ZBADAMY RZECZ BARDZIEJ SZCZEGÓŁOWO

dr inż. Adrian PORADA

praca obroniona (z wyróżnieniem)
8 marca 2023

Politechnika Wrocławska

Wydział Architektury
Katedra Urbanistyki i Procesów Osadniczych

PRACA DOKTORSKA

Tytuł:
„Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo-Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia”

Autor: mgr inż. Adrian Porada

Promotorka: dr hab. inż. arch. Izabela Mironowicz, profesorka Politechniki Gdańskiej
Katedra Urbanistyki i Planowania Regionalnego, Wydział Architektury, Politechnika Gdańska

Promotor pomocniczy: dr inż. Paweł Pach
Katedra Urbanistyki i Procesów Osadniczych, Wydział Architektury, Politechnika Wrocławska

OSIEDLA W PAŃSTWACH POSTSOCJALISTYCZNYCH

- Udział zabudowy osiedlowej to około 1/3 zasobów mieszkaniowych.
- Do 50% ludności największych miast zamieszkuje w osiedlach wznoszonych metodami uprzemysłowionymi.
- Osiedla - jak wszystkie struktury urbanistyczne - nie są bytami statycznymi. Zmieniają się w czasie zarówno wskutek użytkowania, uwarunkowań technicznych czy aspiracji społecznych. Także wskutek polityk.

PRZEDMIOT – ZAKRES – KRYTERIA WYBORU

1989/90 – 2020

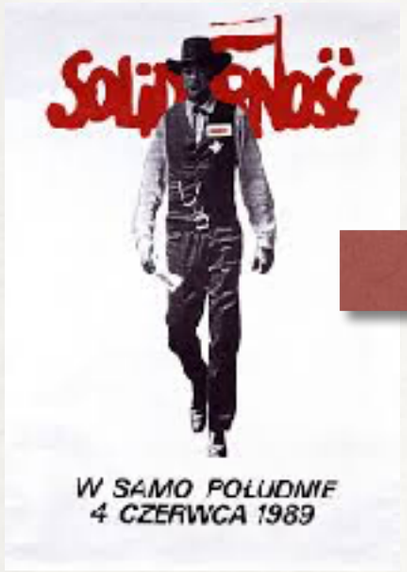

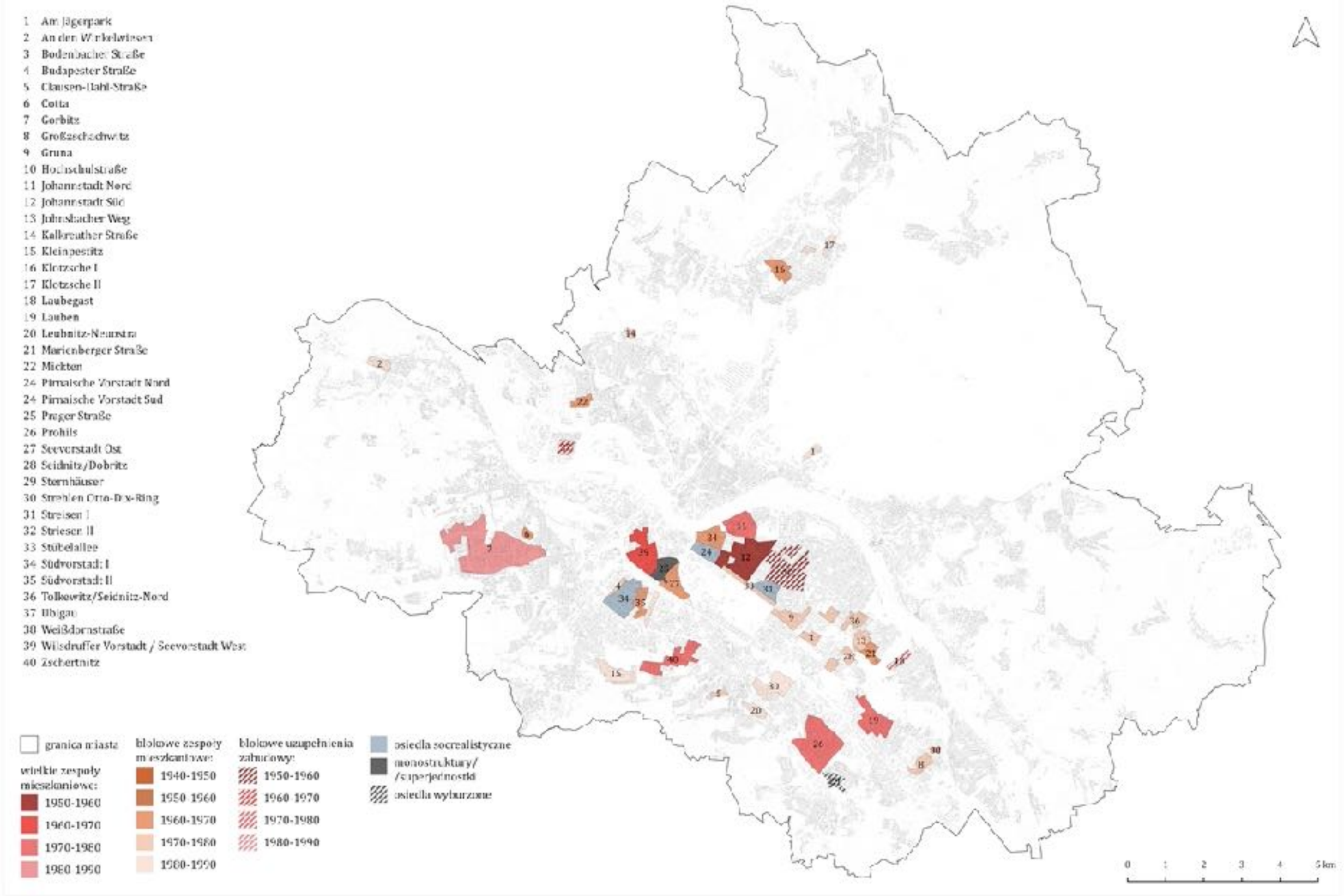

Foto: Krzysztof Mystkowski/KFP, https://www.gdansk.pl/wiadomosci/Damy-rade-Gdansk-w-pandemii-Wystawa-zdjec-pomorskich-fotoreporterow-koronawirus-epidemia,a,215244

- 2 osiedla w każdym mieście: jedno z lat 60/70 i jedno z lat 70/80
- min. 15 tys. mieszkańców
- min. 100 ha
- położenie centralne i peryfyferyjne

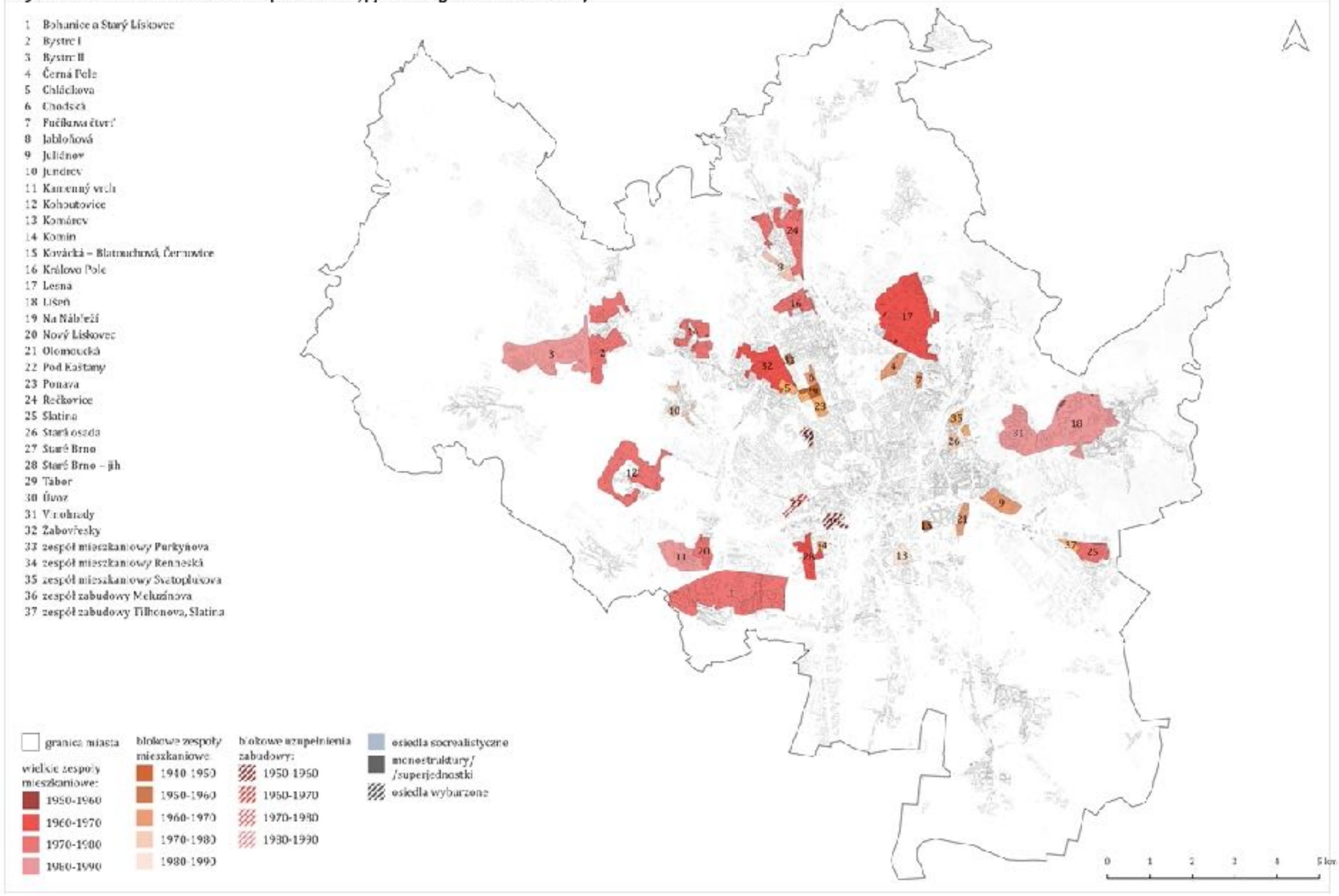

6.4 DREZNO - osiedla mieszkaniowe w podziale na typy morfologiczne i okres budowy

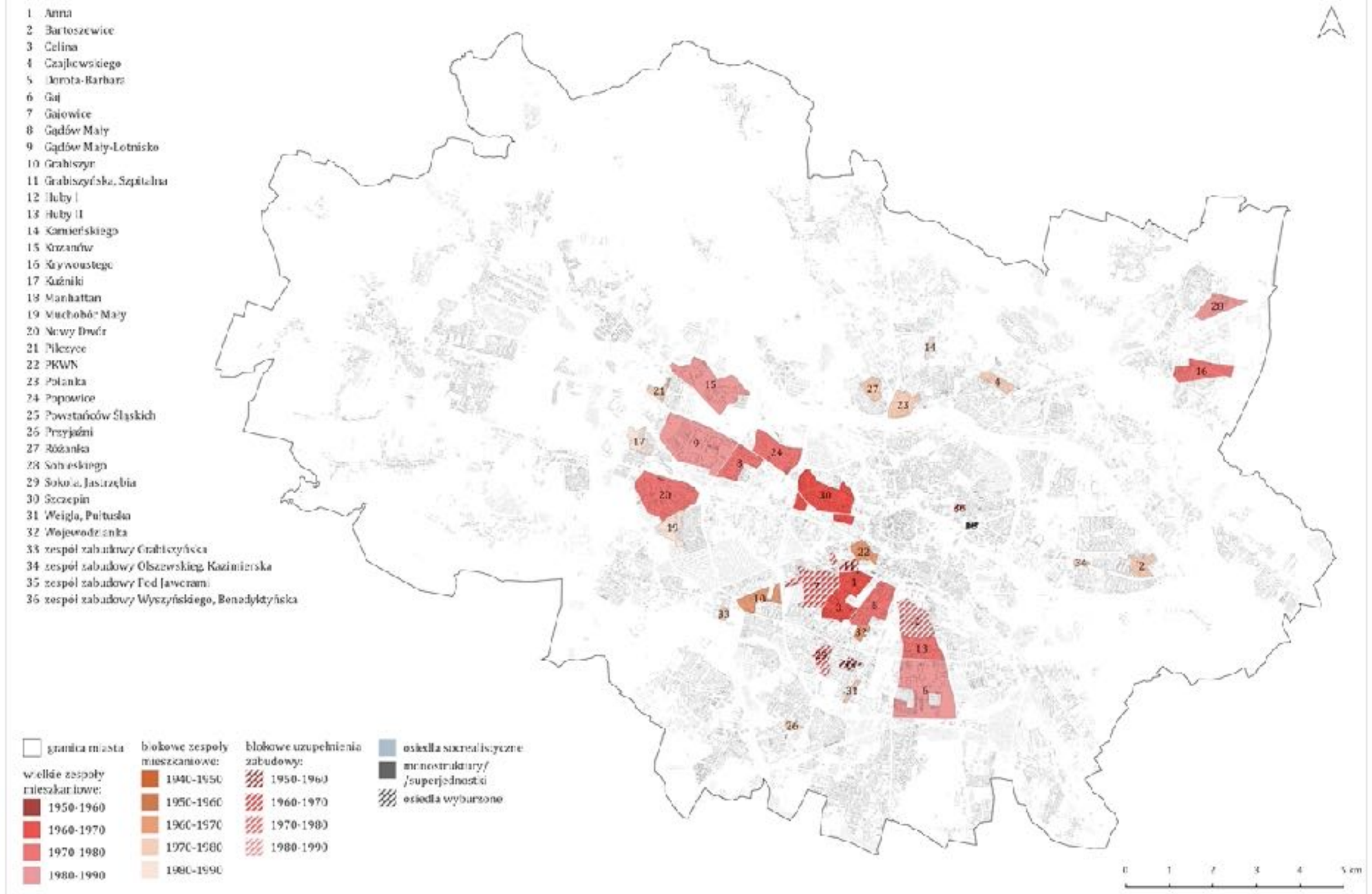
Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

6.3 BRNO - osiedla mieszkaniowe w podziale na typy morfologiczne i okres budowy

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

6.5 WROCLAW - osiedla mieszkaniowe w podziale na typy morfologiczne i okres budowy

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

6.0 Przeglad analizowanych osiedli - Schwarzplan

1 - BRNO Lesná powierzchnia: 193,4 ha 1:20000

3 - DREZNO Gorbitz powierzchnia: 211,9 ha 1:25000

5 - WROCŁAW Gądów powierzchnia: 154,1 ha 1:20000

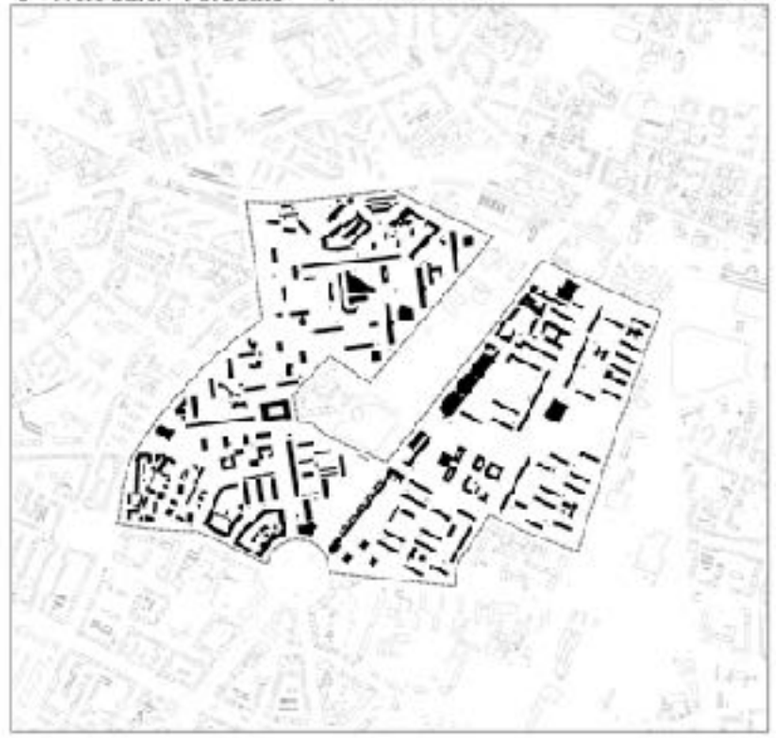
2 - BRNO Líšeň powierzchnia: 163,9 ha 1:20000

4 - DREZNO Johannstadt powierzchnia: 146,3 ha 1:20000

6 - WROCŁAW Południe powierzchnia: 121,4 ha 1:20000

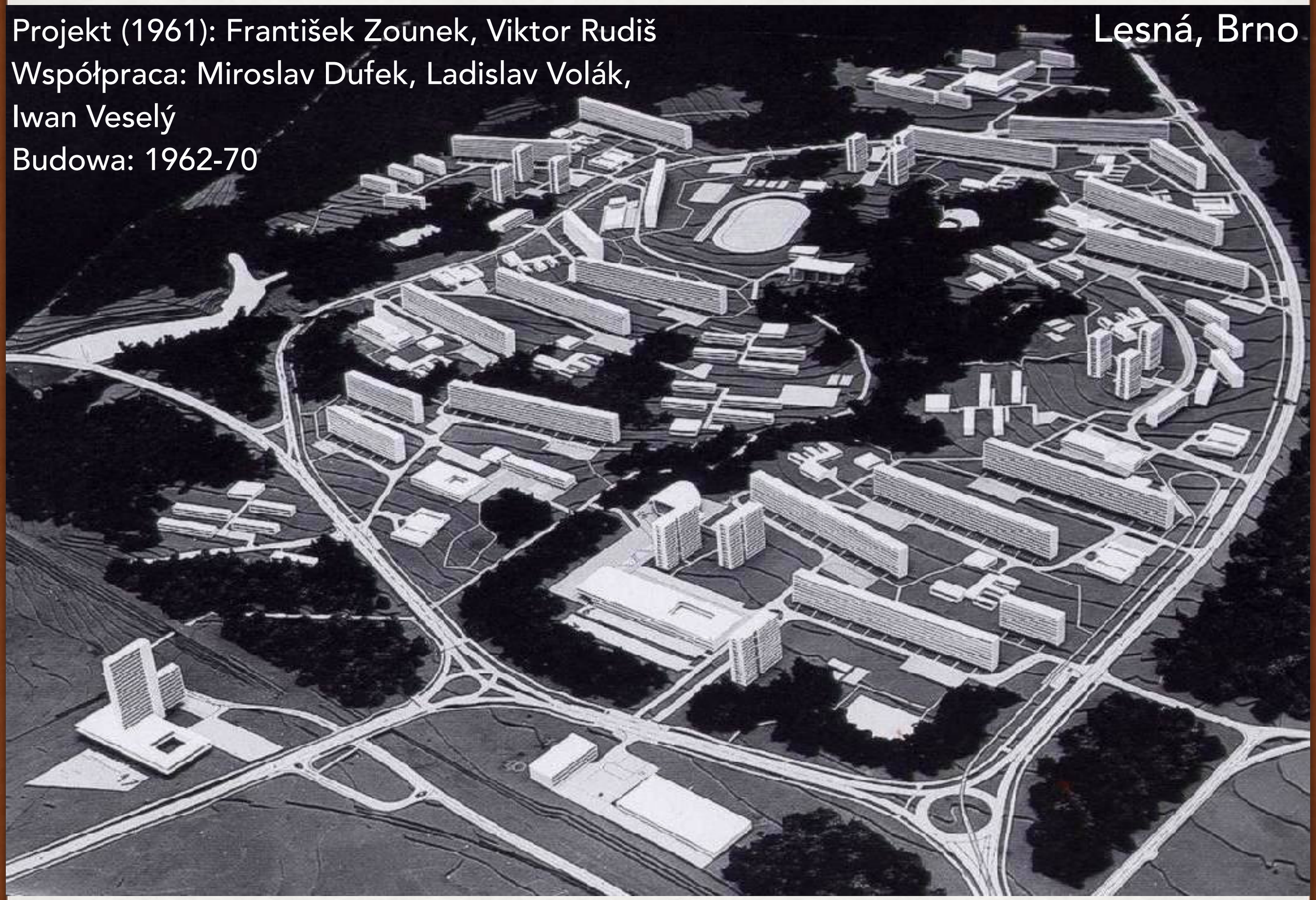

granica osiedla budynki

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

Projekt (1961): František Zounek, Viktor Rudiš
Współpraca: Miroslav Dufek, Ladislav Volák,
Iwan Veselý
Budowa: 1962-70

Lesná, Brno

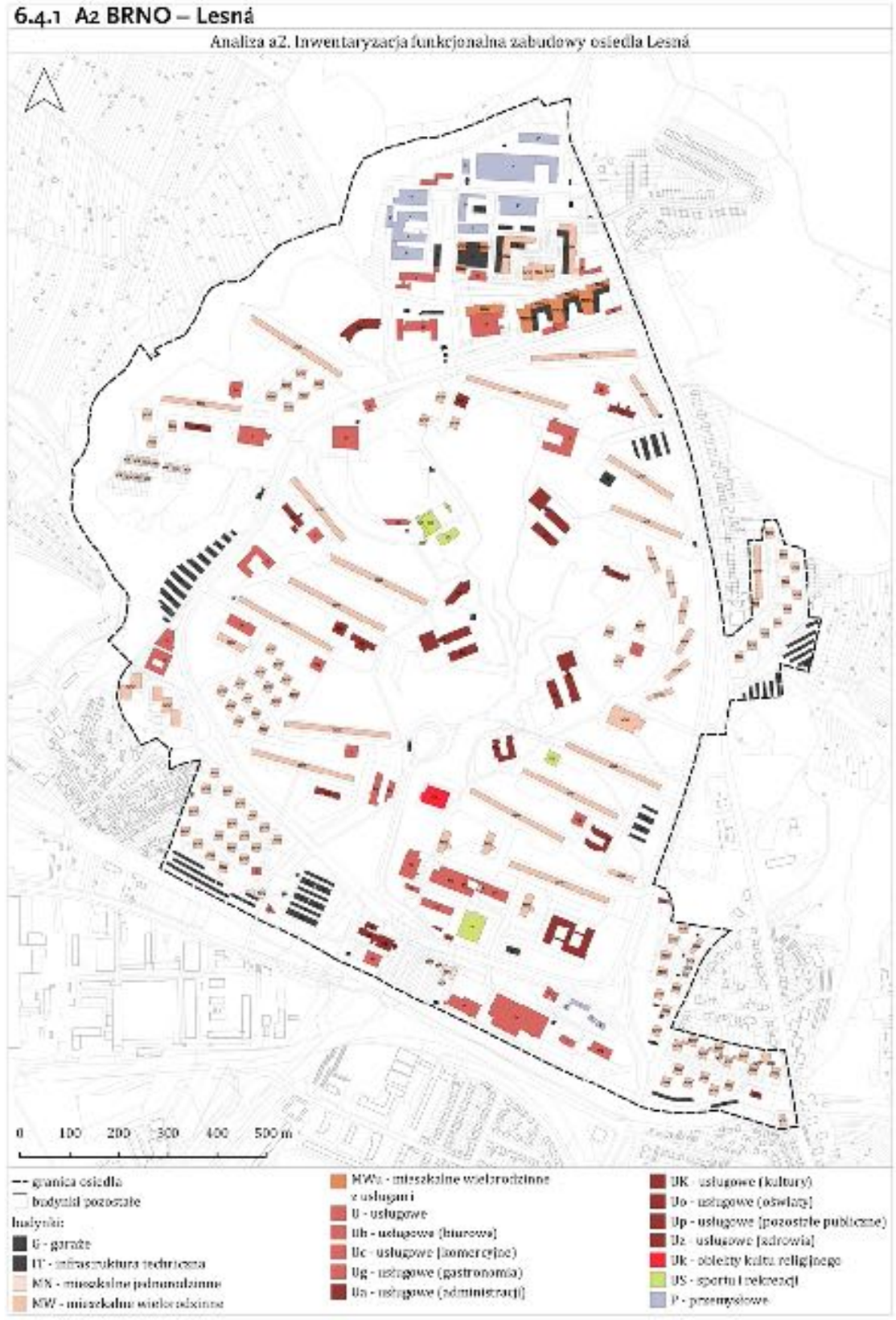

Source: https://cdn.archmedia.eu/cache/images/buildings/gallery/picture_2408_23.png-1600x1200-sidliste-brno-lesna.jpg?algorithm=1&mtime=1586088456

WŁASNOŚĆ

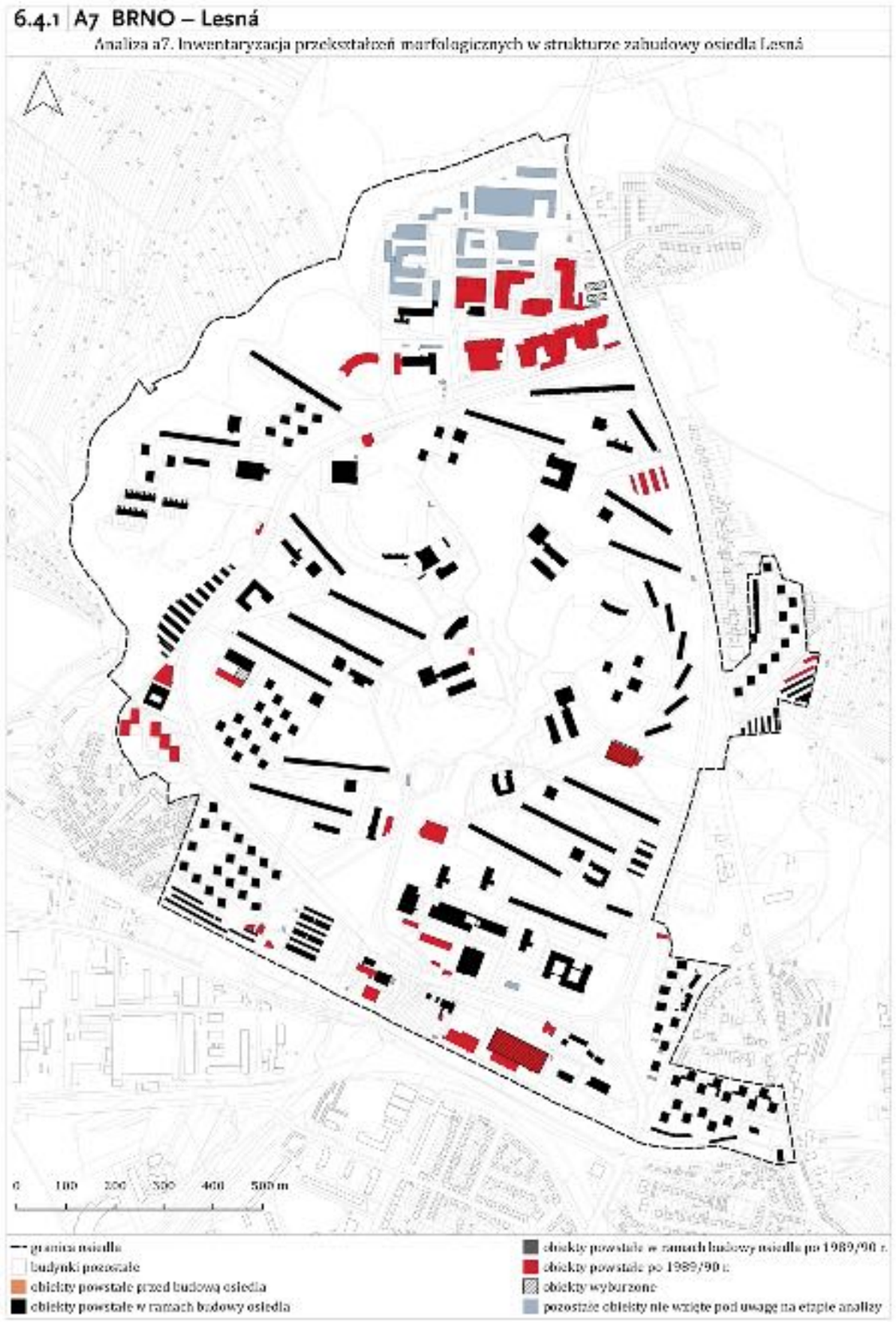

FUNKCJE

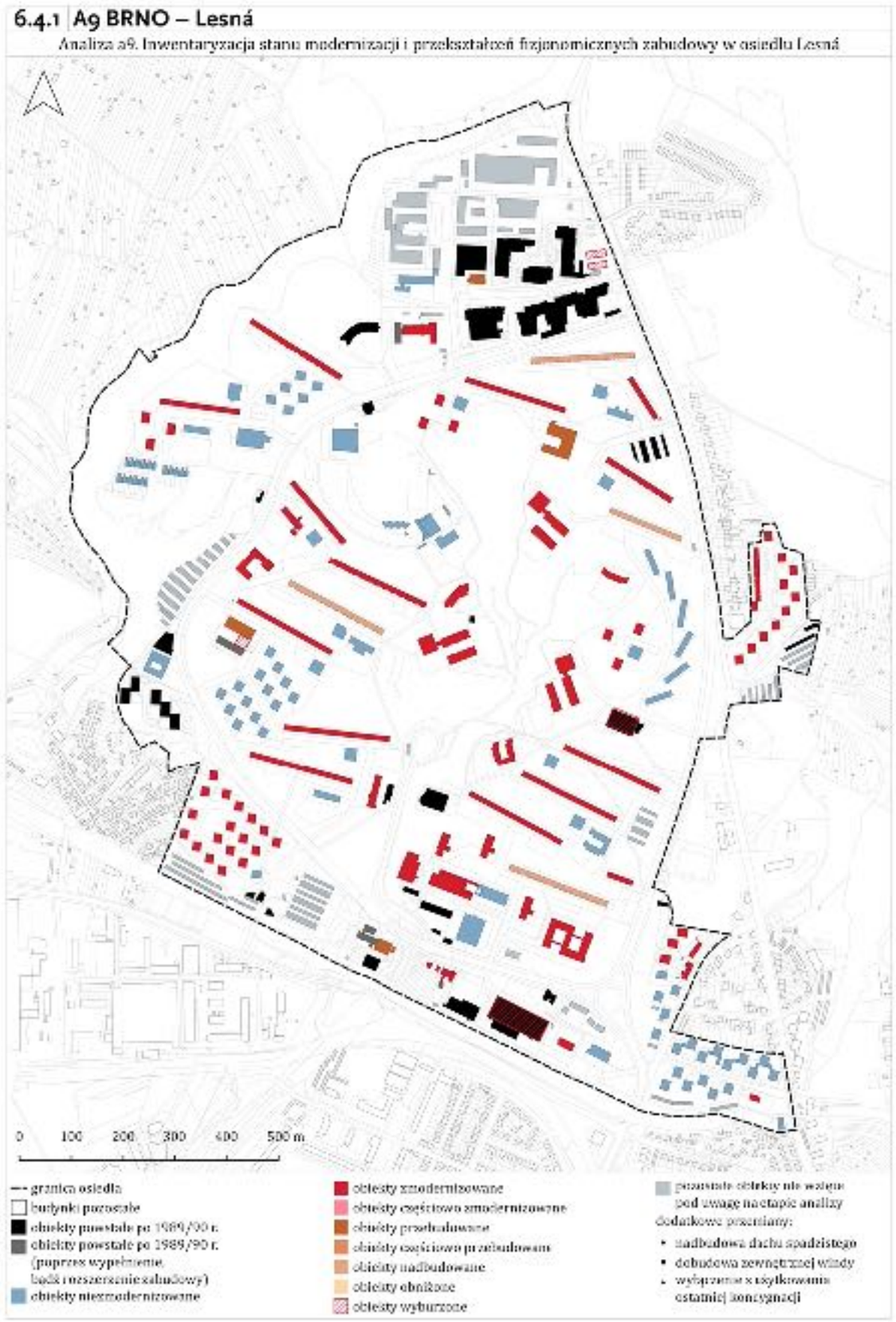

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

UKŁAD ZABUDOWY

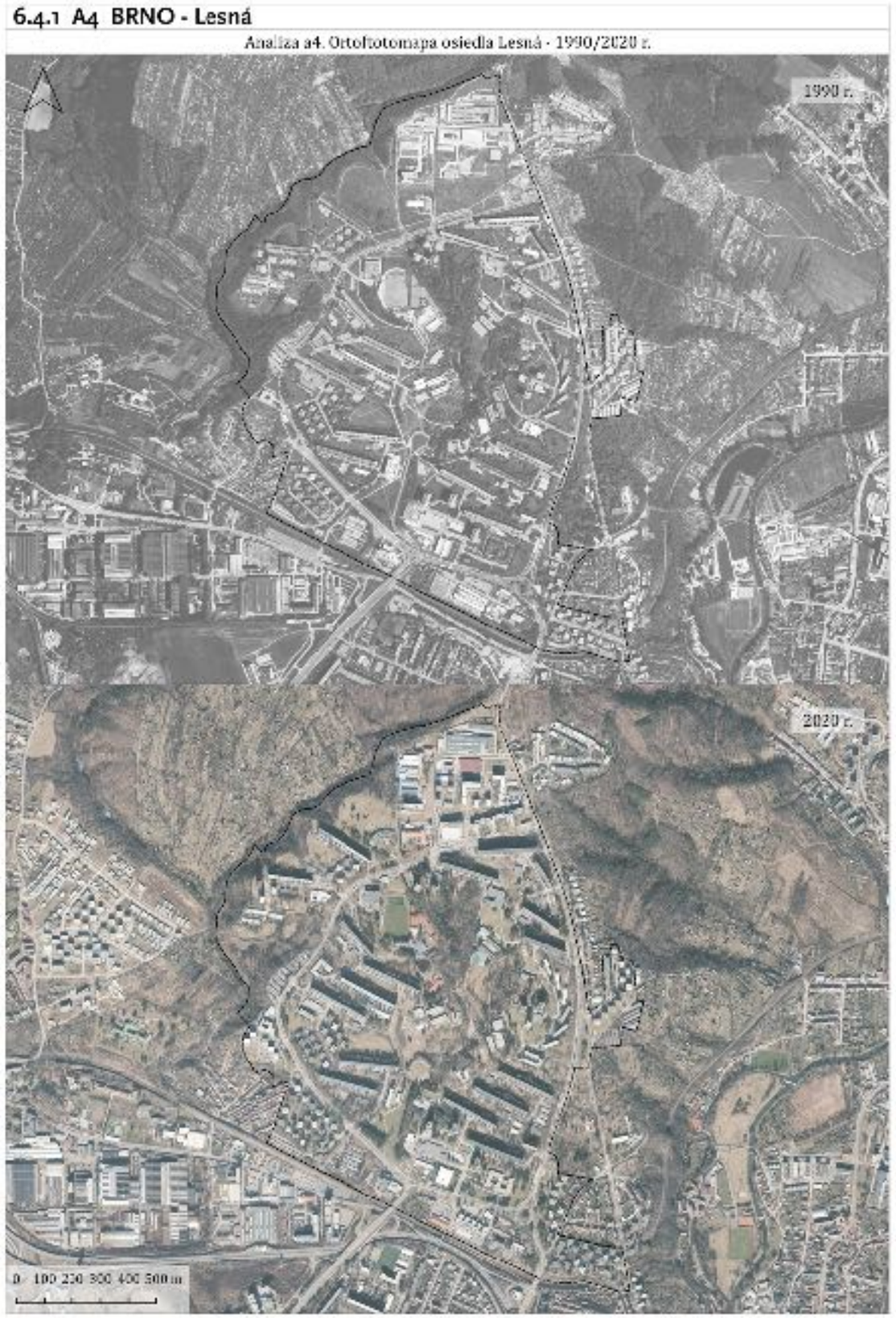

FIZJONOMIA BUDYNKÓW

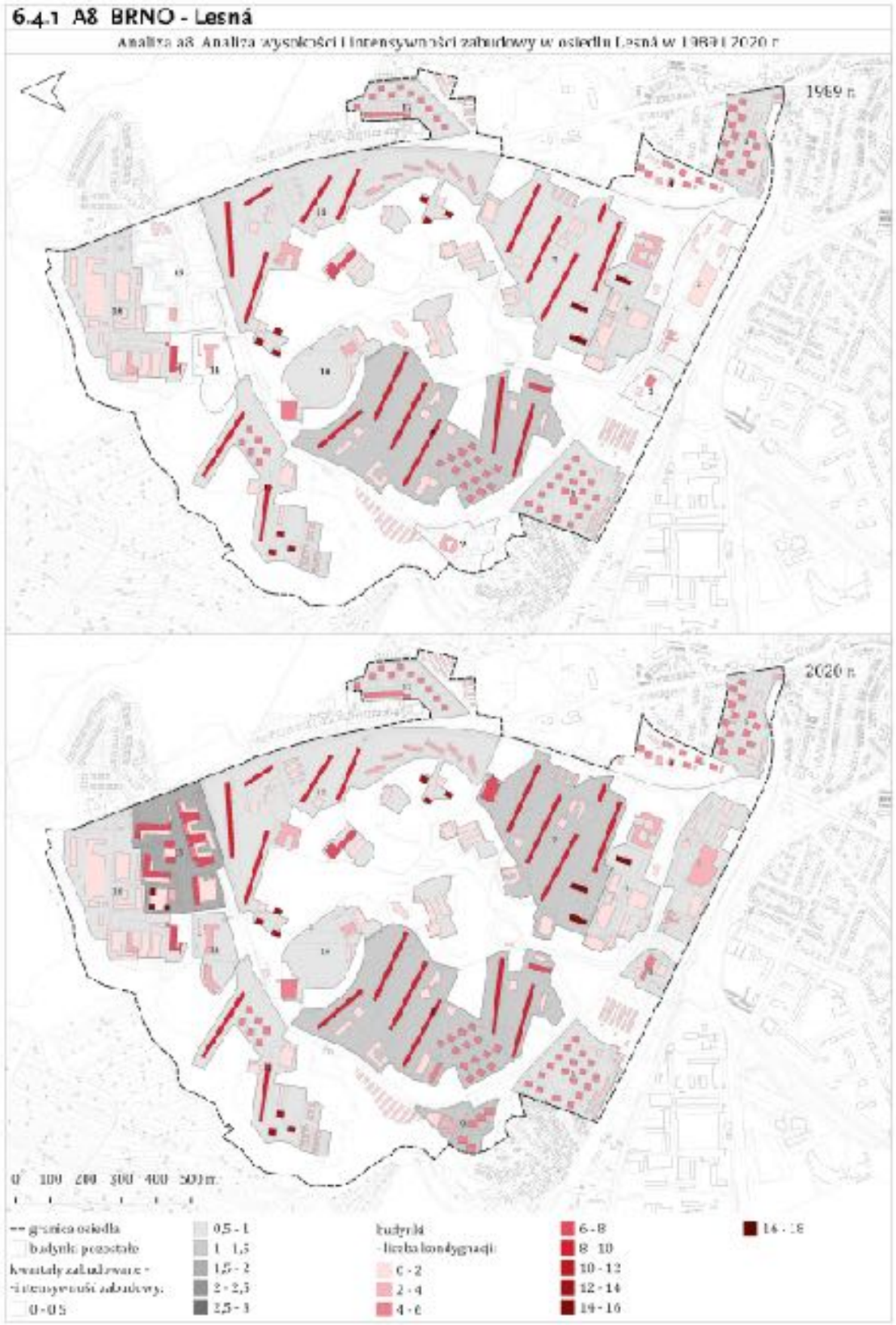

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

ORTOFOTOMAPY

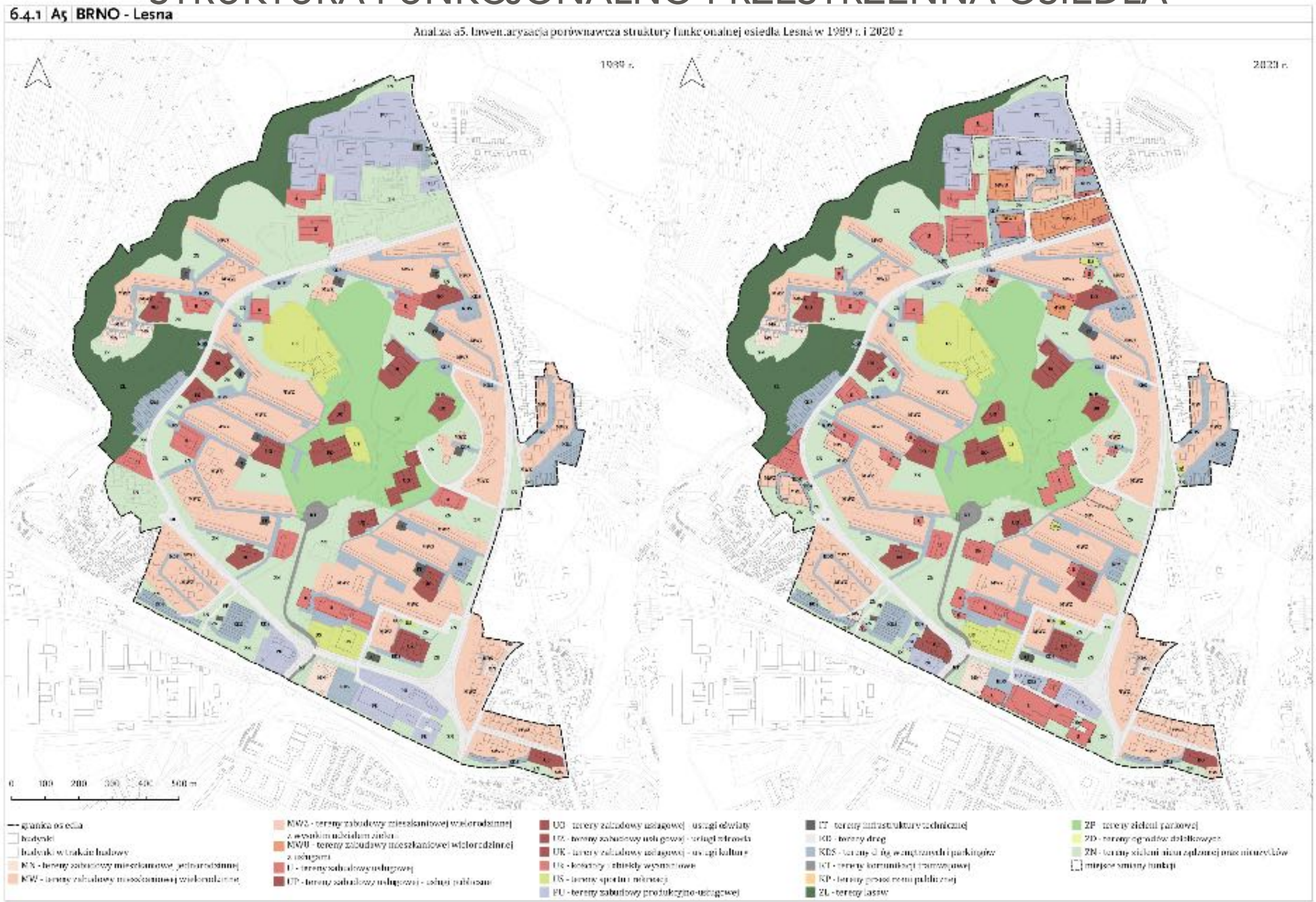

PARAMETRY URBANISTYCZNE

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

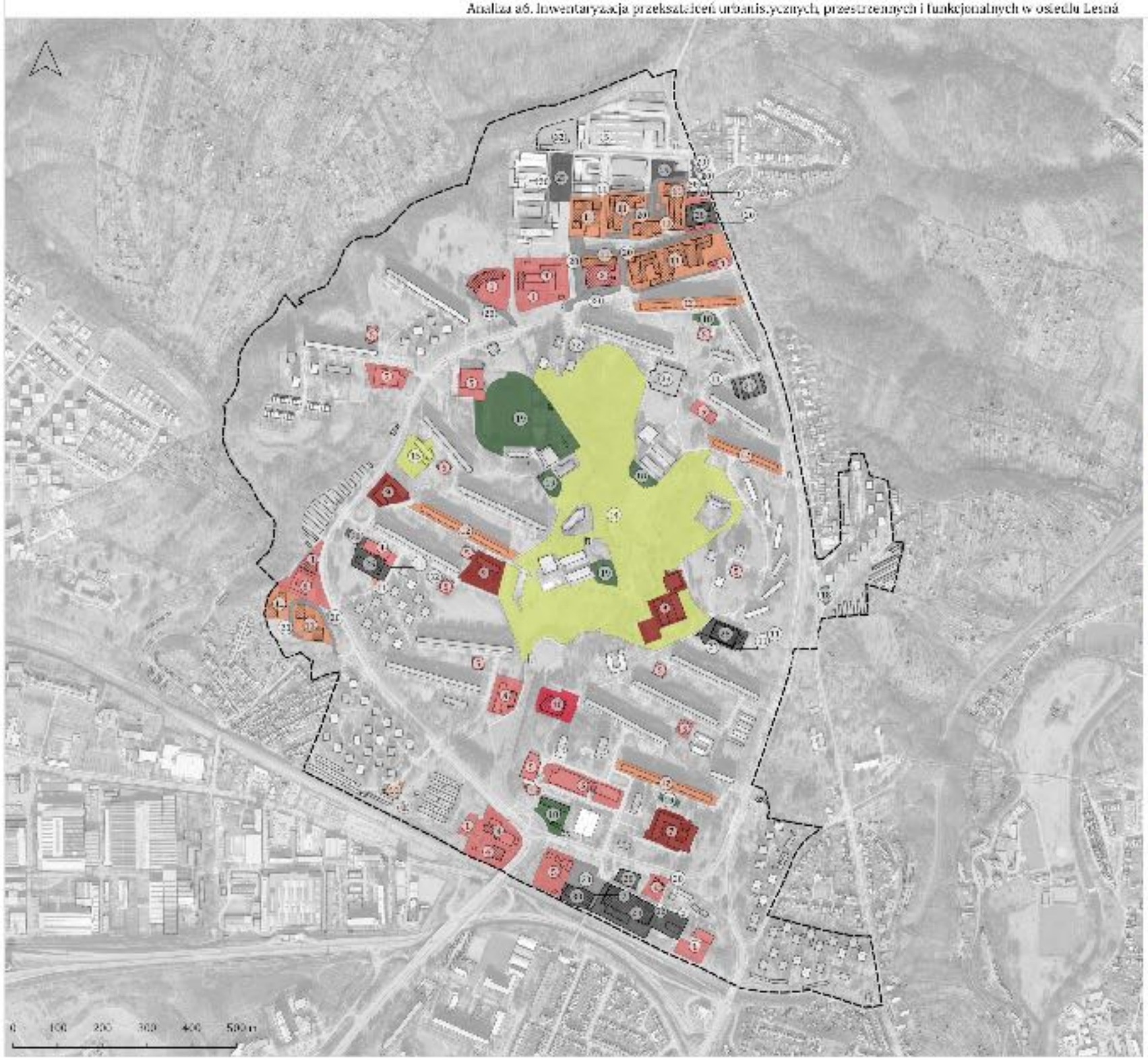
STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA OSIEDLA

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

6.4.1 | A6 | BRNO - Lesna

Analiza a6. Inwentaryzacja przekształceń urbanistycznych, przestrzennych i funkcjonalnych w osiedlu Lesná

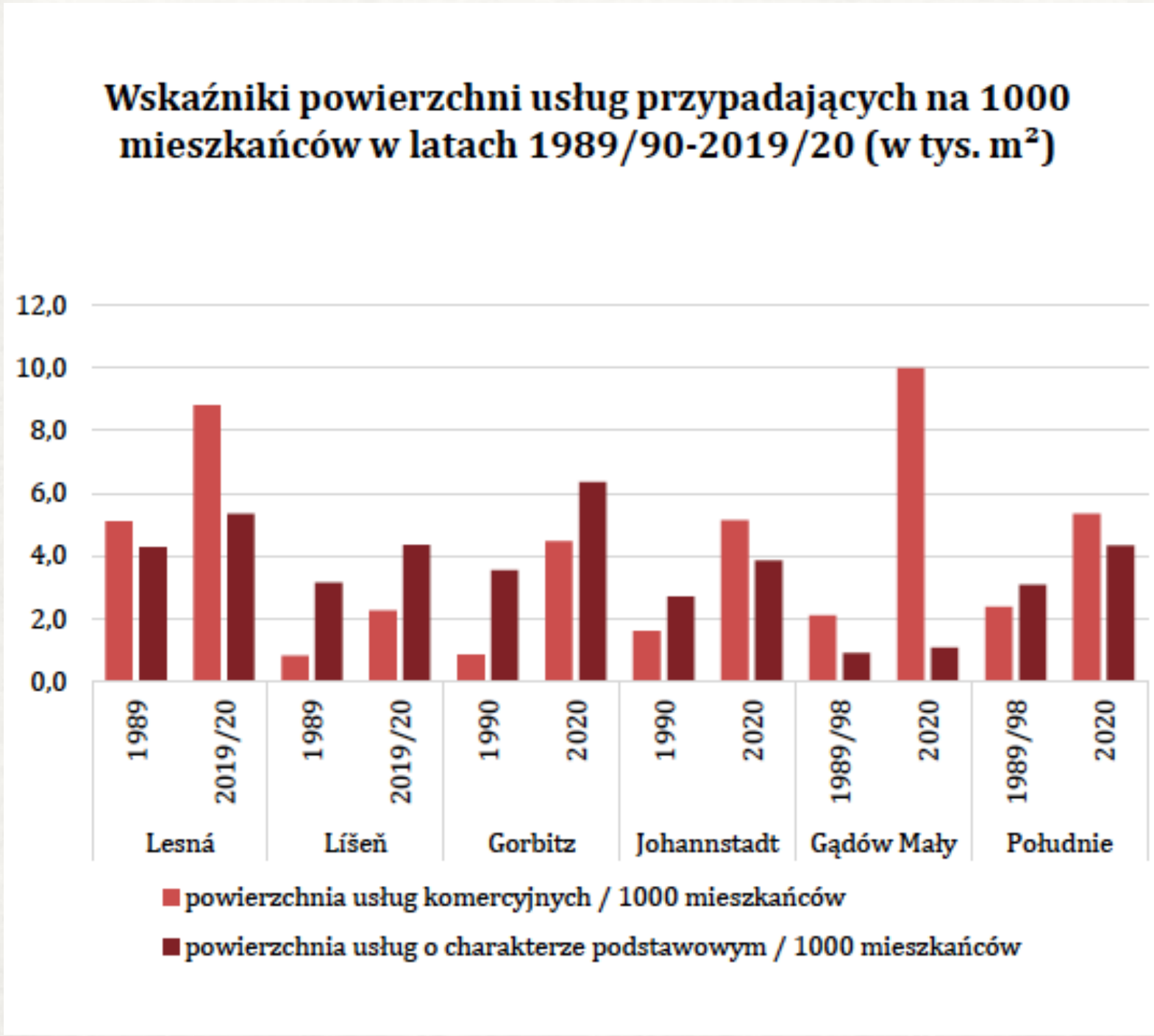
granica osiedla
budynki
obiekty wyburzone
obiekty powstałe po 1989/90 r.
kierunki przekształceń:
1 - realizacja nowej zabudowy usługowej
2 - realizacja nowej zabudowy usługowe (handel wielkopowierzchniowy)
3 - realizacja nowej zabudowy usługowe (III sektor)
4 - przebudowa / rozbudowa zabudowy usługowej
5 - kumenpolizacja w ramach istniejącej zabudowy
6 - powstanie targowiska
7 - realizacja nowej zabudowy usług publicznych
8 - rozbudowa / przebudowa zabudowy usług publicznych
9 - zmiana profilu placówki publicznej (kumenpolizacja usług publicznych)
10 - sekralizacja
11 - realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej (ub mieszkaniowo-usługowej
12 - przebudowa budynków mieszkalnych
13 - gruntowne osiedle
14 - zagospodarowanie terenów otwartych / rewitalizacja
15 - modernizacja przestrzeni międzyblokowej / otoczenia
16 - kształtowanie nowych przestrzeni publicznych
17 - zagospodarowanie / przebudowa przestrzeni publicznych
18 - realizacja nowych obiektów sportu i rekreacji
19 - przebudowa obiektów sportu i rekreacji
20 - realizacja nowej infrastruktury drogowej i parkingów
21 - realizacja parkingów wielopoziomowych / garaży
22 - realizacja infrastruktury technicznej
23 - realizacja infrastruktury komunikacji publicznej
24 - przebudowa infrastruktury komunikacji publicznej
25 - rozbiórka zabudowy usługowej
26 - rozbiórka zabudowy usług publicznych
27 - rozbiórka zabudowy mieszkaniowej
28 - rozbiórka pozostałej zabudowy
29 - redukcja zagospodarowania
30 - redukcja zieleni
31 - ugór
32 - zmiana funkcji zabudowy
33 - pozostałe formy przebudowy budynków
wtórne przekształcenia

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

PRZEKSZTAŁCENIA: WNIOSKI OGÓLNE

- Nastąpiła depopulacja i zmniejszenie gęstości zaludnienia
- Przekształcenia urbanistyczne objęły od 28% (Lesná) do 44% (Gądów Mały) powierzchni osiedli
- Zmiany funkcji objęły od 9% (Lesná) do 33% (Gądów Mały) powierzchni osiedli
- Największe przekształcenia nastąpiły w obszarze zagospodarowywania terenów otwartych, rekreacyjnych (30%), w strukturze zabudowy mieszkaniowej (16%), w obszarze usług (16%)
- W ponad połowie osiedli nastąpił przyrost powierzchni zabudowy
- Utrzymany został wysoki udział terenów zielonych
- Nastąpiły przekształcenia w zabudowie mieszkaniowej (nadbudowy - Czechy, rozbiórki - Niemcy, modernizacje, przebudowy)
- Nastąpiło rozdrobnienie własności, chociaż zasadniczo zostało utrzymane zarządzanie sporej części osiedli przez jeden większy podmiot

PRZEKSZTAŁCENIA W USŁUGACH

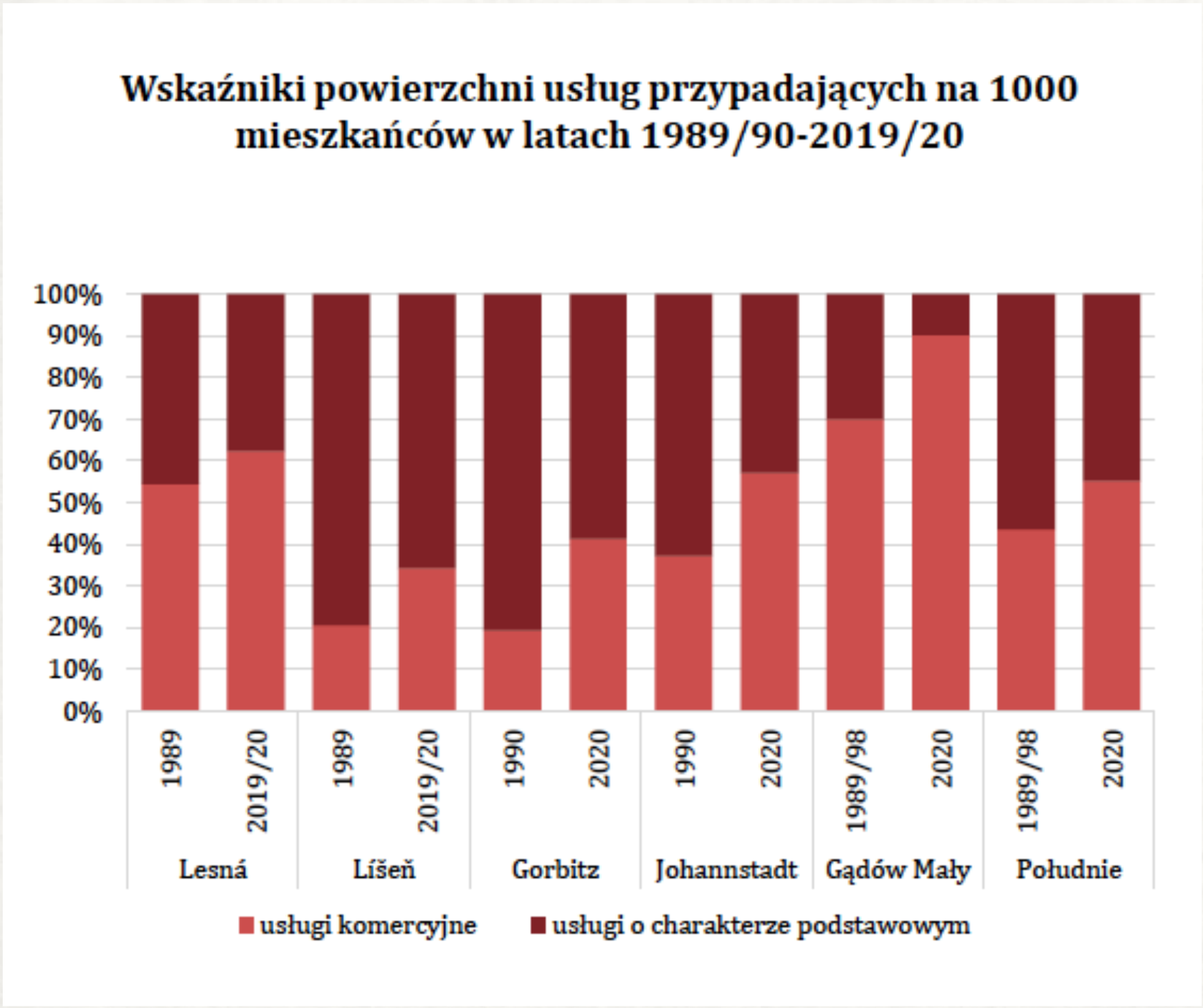

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

PRZEKSZTAŁCENIA W USŁUGACH

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

DOGĘSZCZENIA ZABUDOWY

ROZGĘSZCZENIA ZABUDOWY

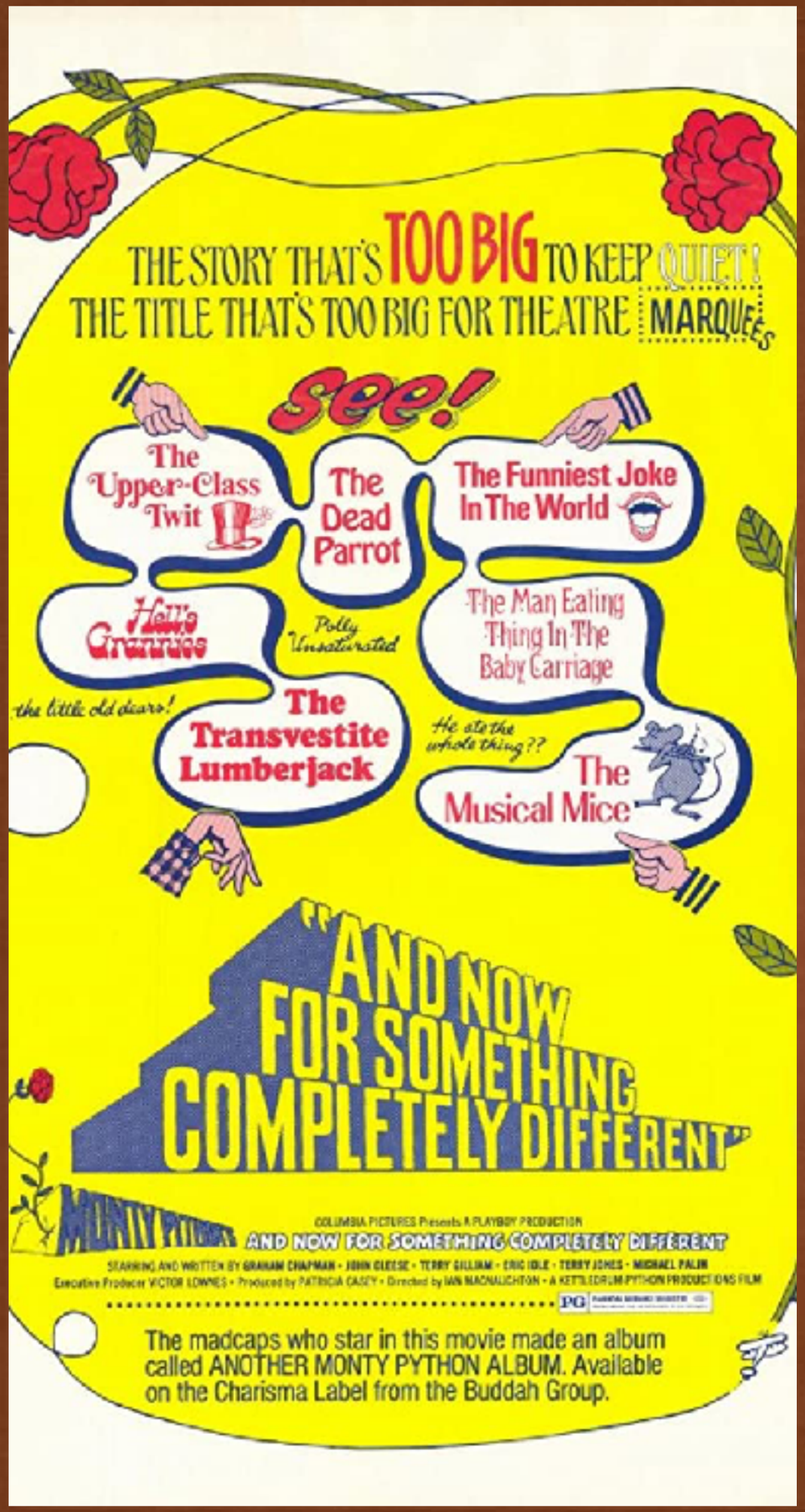
PRZEBUDOWA /MODERNIZACJA

A TERAZ COŚ Z ZUPEŁNIE INNEJ BECZKI...

dr hab. inż. arch. Izabela Mironowicz
jest profesorką w Katedrze Urbanistyki i Planowania Regionalnego na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej; zasiada w Radzie Naukowej Leibniz Institut für ökologische Raumentwicklung (IÖR) w Dreźnie, reprezentuje Polskę i Politechnikę Gdańską w European Council of Spatial Planners-Conseil Européen des Urbanistes (ECTP-CEU).
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8862-1373, e-mail: izabela.mironowicz@pg.edu.pl

mgr inż. Robert Skrzypczyński
jest pracownikiem naukowym Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego i doktorantem na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej.
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6882-6496, e-mail: robert.skrzypczynski@pwr.edu.pl

Od zrównoważonego rozwoju do dewzrostu – paradygmaty krytyczne wobec wzrostu i ich implikacje dla planowania przestrzennego

Słowa kluczowe: *planowanie przestrzenne, dewzrost, postwzrost, ekonomia obwarzanka, gospodarka stacjonarna, zrównoważony rozwój*

Pomimo ponad trzech dekad wdrażania koncepcji zrównoważonego rozwoju środowisku Ziemi ulega dalszej degradacji i destabilizacji. Sytuacja ta przekłada się na ożywienie antycypowanej już w latach 70. XX w. krytyki założeń leżących u podstaw koncepcji zrównoważonego rozwoju – spośród których kluczowe wydaje się założenie możliwości rozłączania (*decoupling*) wzrostu gospodarczego i negatywnego oddziaływania na środowisko. W niniejszym artykule poddajemy pod krytyczną dyskusję wizję *decouplingu*, a następnie omawiamy trzy alternatywne wobec zrównoważonego rozwoju koncepcje „postwzrostowe" – dewzrost, ekonomię obwarzanka i gospodarkę stacjonarną – oraz wskazujemy na implikacje, jakie płyną z wdrażania postulatów dewzrostu dla teorii i praktyki planowania przestrzennego. Wydaje się, że planowanie przestrzenne powinno z jednej strony zaadaptować się do rysującej się na horyzoncie zmiany paradygmatów, a z drugiej wspierać transformację dewzrostową, co jest możliwe na różne sposoby także z wykorzystaniem już istniejących narzędzi planistycznych.

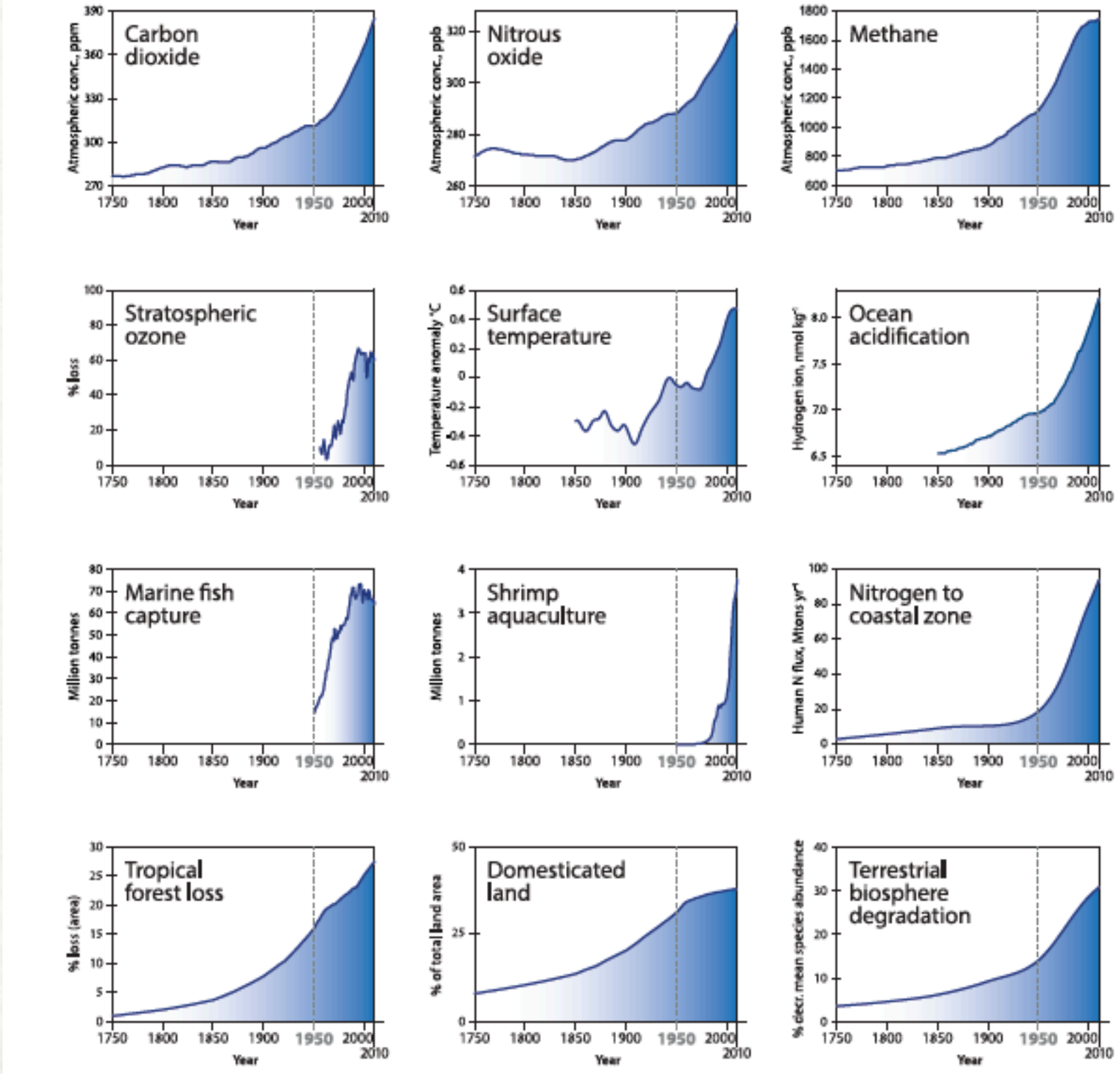
Po 35 latach od upublikowania przez Światową Komisję ds. Środowiska i Rozwoju raportu pt. „Nasza wspólna przyszłość" można bez wzbudzania kontrowersji stwierdzić, że zdefiniowana w nim koncepcja zrównoważonego rozwoju stała się naczelną zasadą organizującą funkcjonowanie społeczności międzynarodowej, większości państw, regionów i jednostek samorządowych, a także licznych podmiotów prywatnych i pozarządowych. Jednak pomimo doniosłej roli, jaką w polityce rozwoju na wszystkich szczeblach odgrywa ta zasada, większość

mgr inż. Robert SKRZYPCZYŃSKI

Self-sufficiency in basic resources as a strategy for resource management in settlements?
A critical discussion and conceptual model to guide degrowth-oriented pursuits of self-sufficiency.

JESTEŚMY W GŁĘBOKIM KRYZYSIE

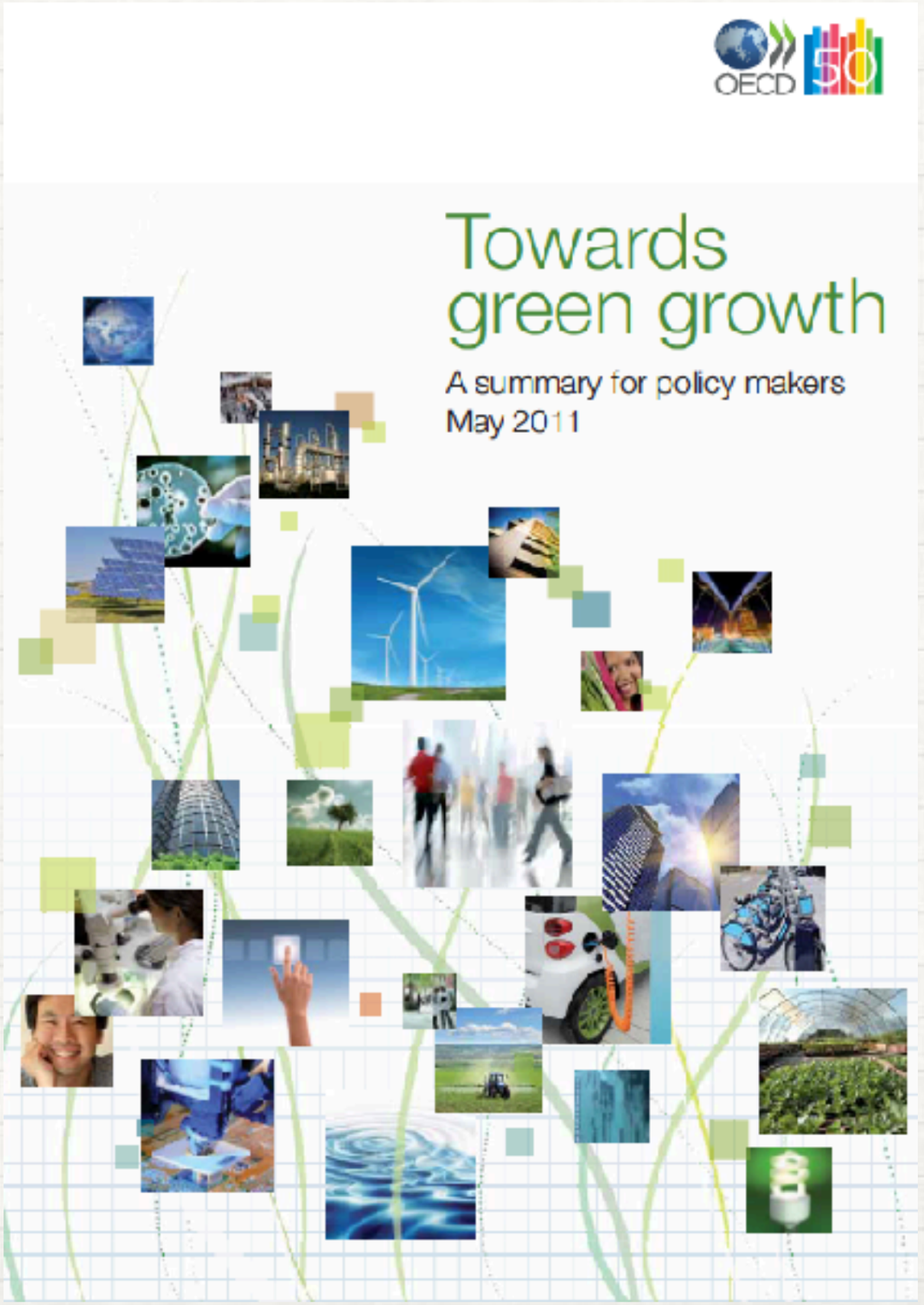

Steffen, W., et al., 2015, 'The trajectory of the Anthropocene: the Great Acceleration', The Anthropocene Review 2(1), pp. 81-98.

PROPONUJE SIĘ ROZWIĄZANIA...

„Green growth means ***fostering economic growth*** *and development, while ensuring that natural assets continue to provide the resources and environmental services on which our well-being relies.*

To do this, it must catalyse investment and innovation which will underpin sustained growth and give rise to new economic opportunities."

OECD. (2011). Towards green growth. A summary for policy makers. https://www.oecd.org/greengrowth/48012345.pdf

...ALE CZY SĄ ONE OPARTE NA DOWODACH NAUKOWYCH?

A European Green Deal | European Commission

An official website of the European Union How do you know?

European Commission

English

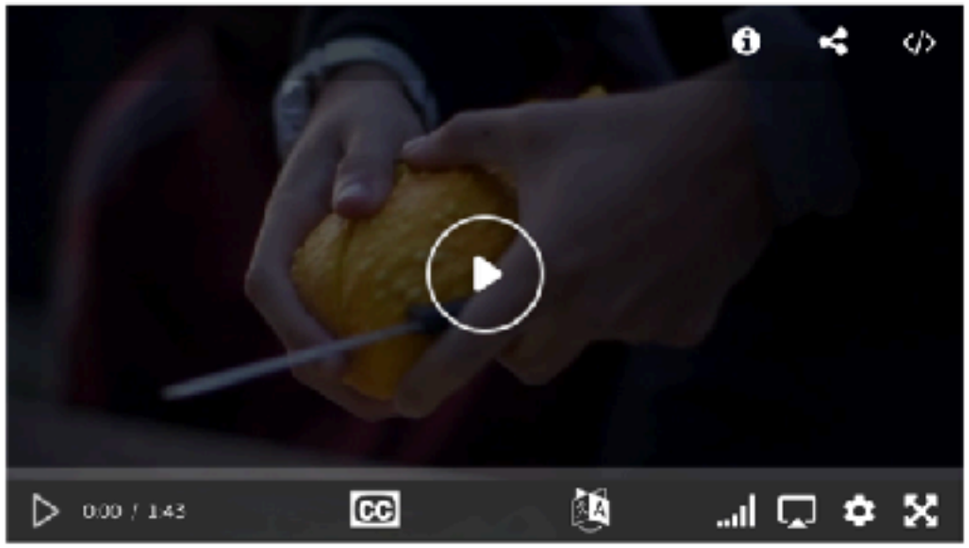
Search

Home > Strategy > Priorities 2019-2024 > A European Green Deal

A European Green Deal

Striving to be the first climate-neutral continent

New European Bauhaus: three calls for proposals announced to support cities and citizens in local initiatives

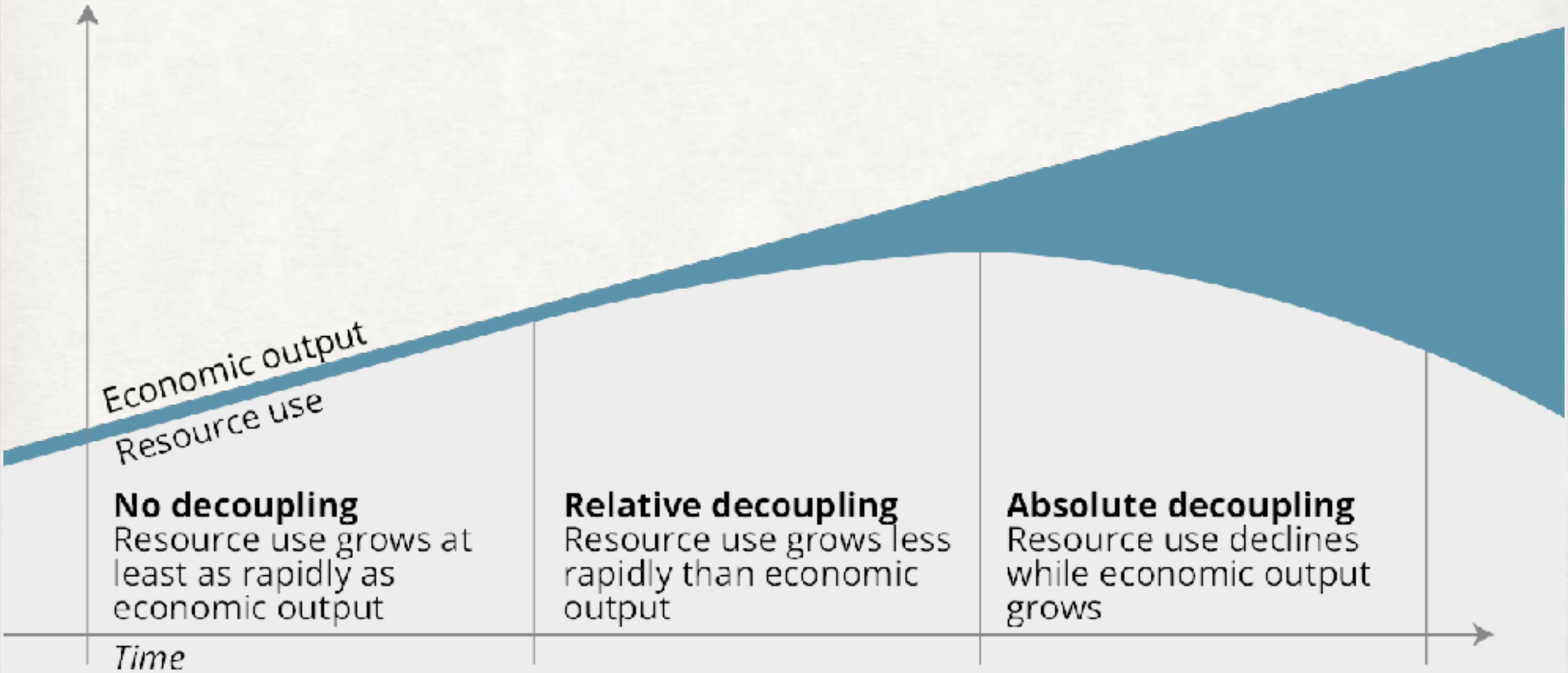

Climate change and environmental degradation are an existential threat to Europe and the world. To overcome these challenges, the European Green Deal will transform the EU into a modern, resource-efficient and competitive economy, ensuring:

- no net emissions of greenhouse gases by 2050
- economic growth decoupled from resource use
- no person and no place left behind

The European Green Deal is also our lifeline out of the COVID-19 pandemic. **One third of the 1.8 trillion euro** investments from the NextGenerationEU Recovery Plan, and the EU's seven-year budget will finance the European Green Deal.

DECOUPLING

Source: https://www.eea.europa.eu/soer/2015/synthesis/report/4-resourceefficiency

PRZEGLĄD OPRACOWAŃ NAUKOWYCH (2020)

*„We conclude that large rapid absolute reductions of resource use and GHG emissions **cannot be achieved** through observed decoupling rates, hence decoupling needs to be complemented by **sufficiency-oriented strategies** and strict enforcement of absolute reduction targets”.*

Environ. Res. Lett. **15** (2020) 065003 https://doi.org/10.1088/1748-9326/ab842a

Environmental Research Letters

PAPER

A systematic review of the evidence on decoupling of GDP, resource use and GHG emissions, part II: synthesizing the insights

Helmut Haberl[1], Dominik Wiedenhofer[1,9], Doris Virág[1,9], Gerald Kalt[1], Barbara Plank[1], Paul Brockway[2], Tomer Fishman[3], Daniel Hausknost[5], Fridolin Krausmann[1], Bartholomäus Leon-Gruchalski[4], Andreas Mayer[1], Melanie Pichler[1], Anke Schaffartzik[1,6], Tânia Sousa[7], Jan Streeck[1] and Felix Creutzig[8]

[1] Institute of Social Ecology, University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna, Austria
[2] School of Earth and Environment, University of Leeds, Leeds, United Kingdom
[3] School of Sustainability, Interdisciplinary Center Herzliya, Herzliya, Israel
[4] Institute of Safety and Risk Sciences, University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna, Austria
[5] Institute for Social Change and Sustainability, Vienna University of Economics and Business, Vienna, Austria
[6] Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals, Universitat Autònoma de Barcelona (ICTA-UAB), Barcelona, Spain
[7] Instituto Superior Técnico, MARETEC, Universidade de Lisboa, Lisbon, Portugal
[8] Mercator Institute for the Global Commons (MCC), Berlin, Germany
[9] These authors contributed equally to this article.

E-mail: helmut.haberl@boku.ac.at

Keywords: decoupling, economic growth, degrowth, material flow, energy, exergy, GHG emissions

Supplementary material for this article is available online

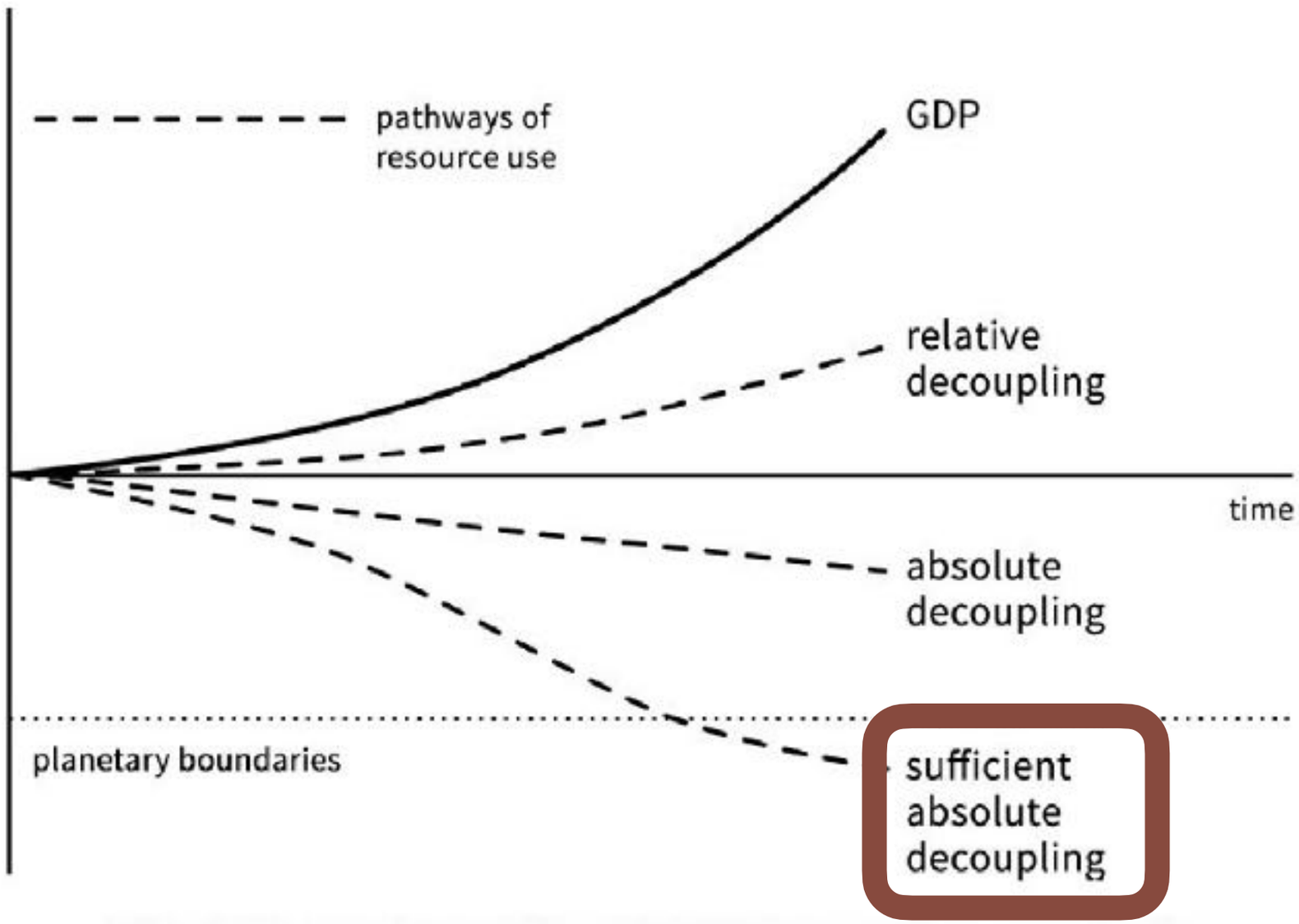
zobacz też:

Hickel, J., Kallis, G. (2020) Is Green Growth Possible?, *New Political Economy*, 25:4, 469-486, DOI: 10.1080/13563467.2019.1598964

Jackson, T., Victor, P. A. (2019). Unraveling the claims for (and against) green growth. *Science*, 366(6468), 950–951. DOI:10.1126/science.aay0749

Vadén, T., Lähde, V., Majava, A., Järvensivu, P., Toivanen, T., Eronen, J. T. (2020). Raising the bar: on the type, size and timeline of a “successful” decoupling. *Environmental Politics*, 1–15. DOI:10.1080/09644016.2020.1783951

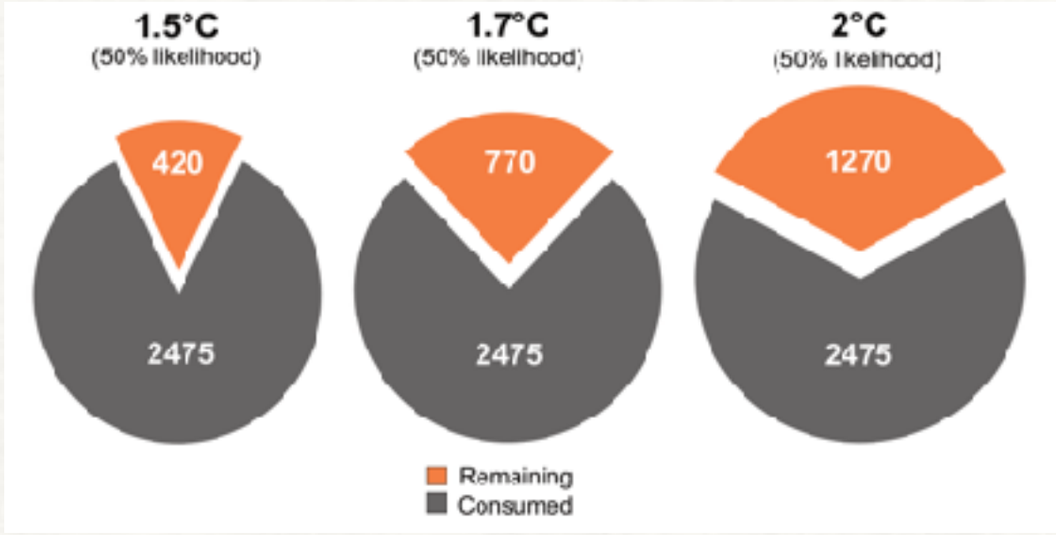
ABSOLUTE DECOUPLING NIE WYSTARCZY

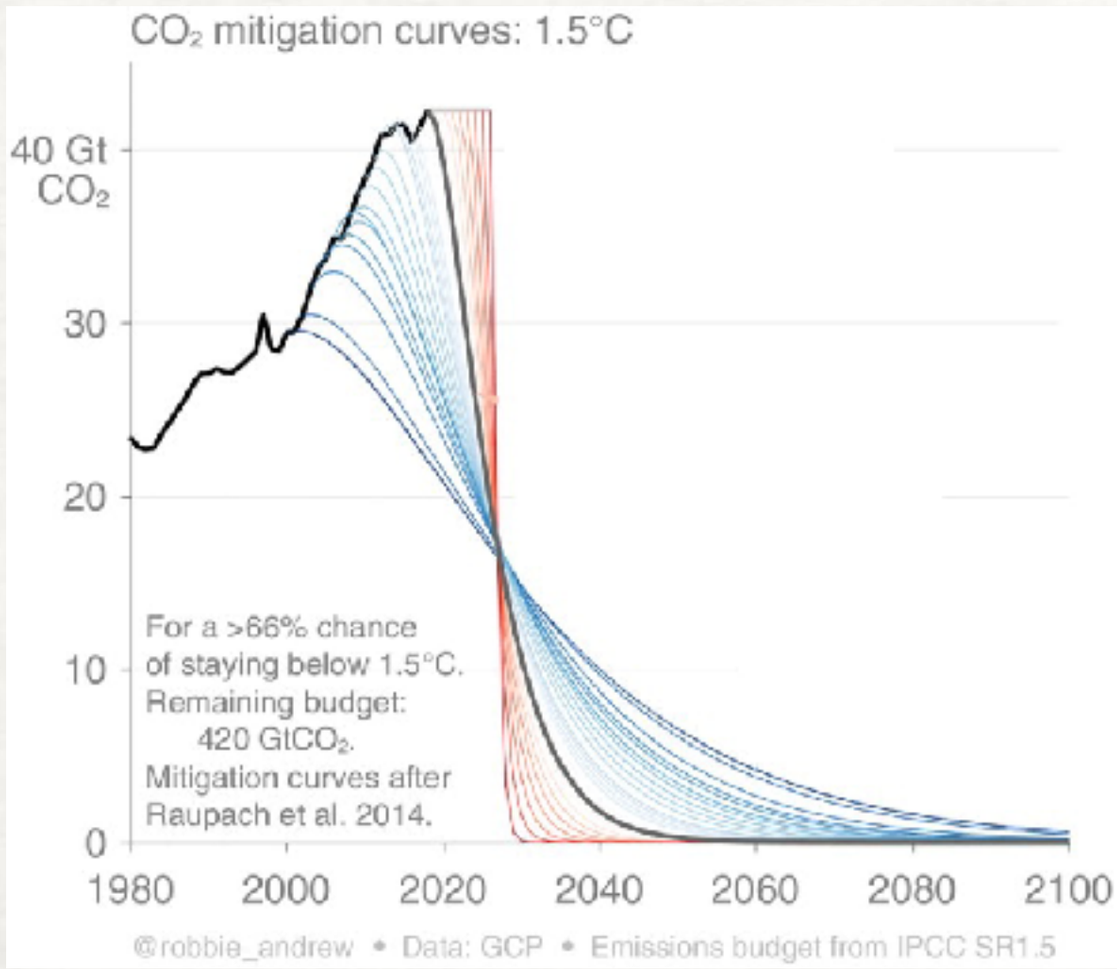

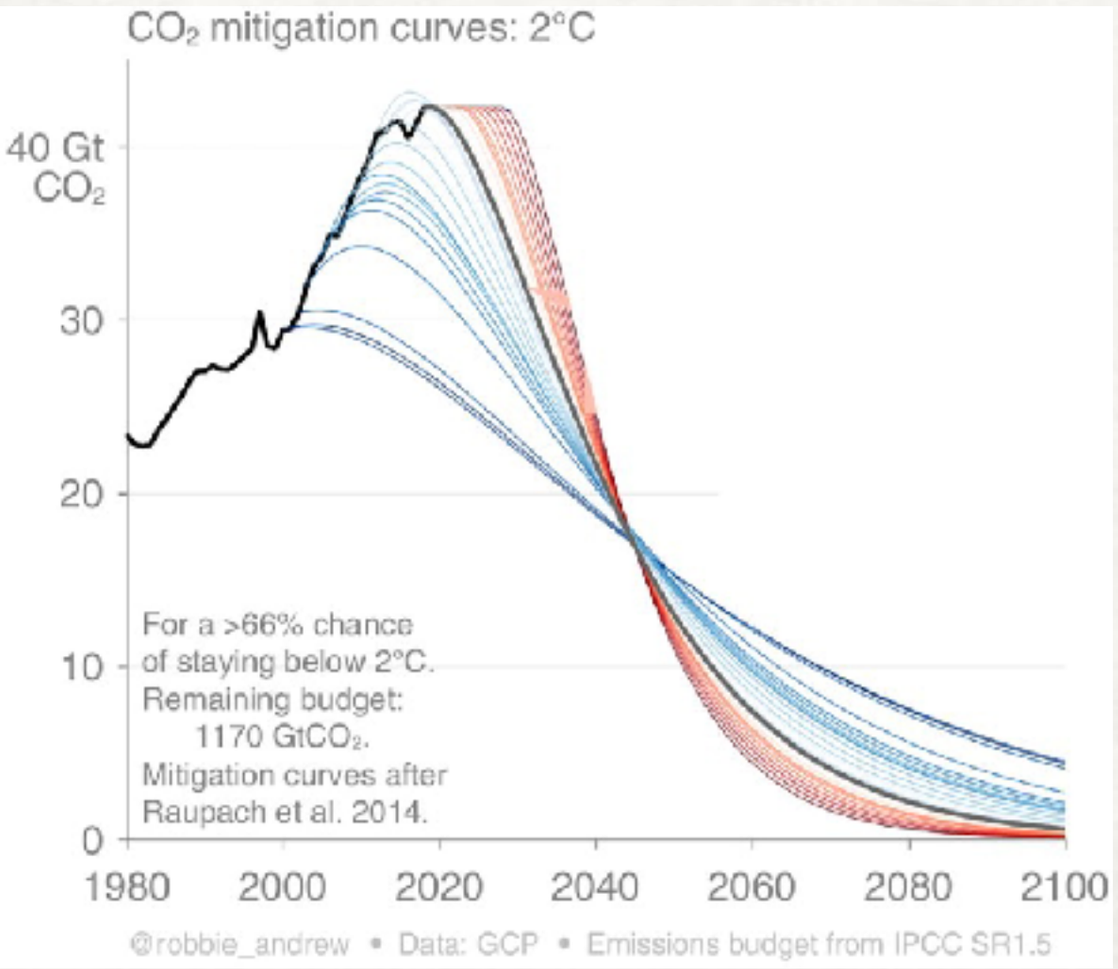
The challenge of decoupling. If GDP is to continue growing in high-income countries, its associated resource use must fall not just relatively or absolutely but sufficiently absolutely to move back within planetary boundaries.

Source: Raworth, K. (2017) *Doughnut Economics: seven ways to think like a 21st century economist.* London: Random House Business.

MUSIMY SIĘ SPIESZYĆ

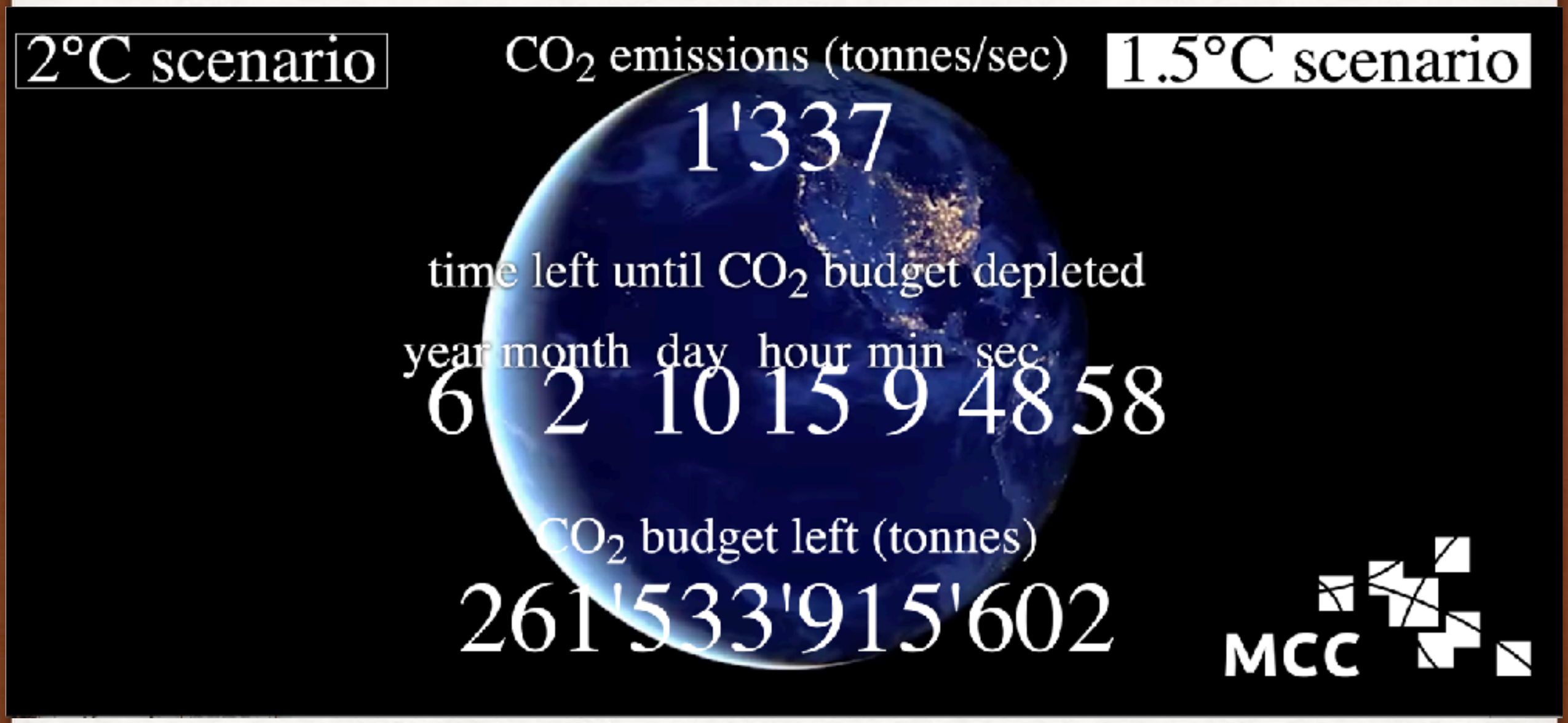

Hickel, J., Kallis, G. (2020) Is Green Growth Possible?, New Political Economy, 25:4, 469-486, DOI: 10.1080/13563467.2019.1598964

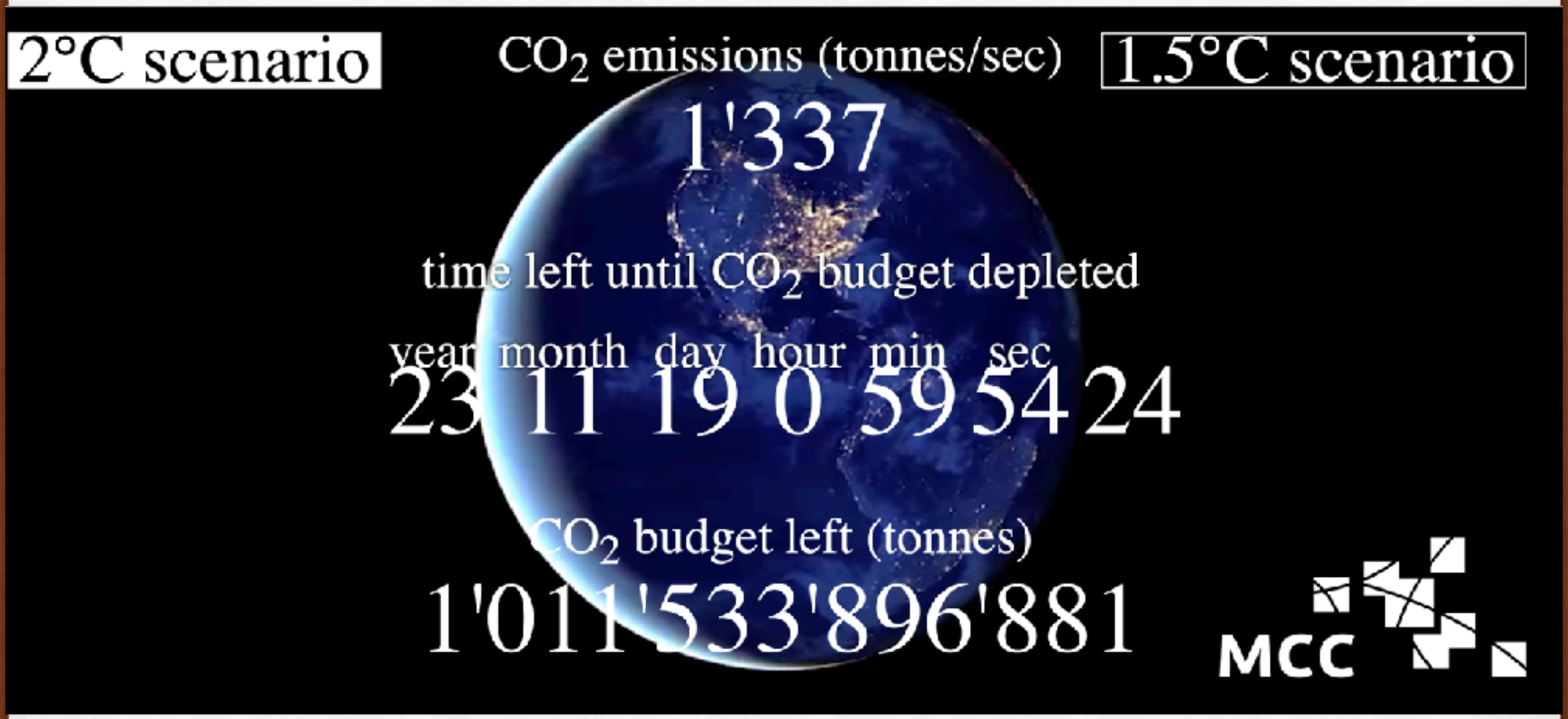
CZAS UCIEKA (I NIE MA GO DUŻO)

Stan na 11.05.2023, 22:30

Source: https://www.mcc-berlin.net/en/research/co2-budget.html

CZAS UCIEKA (I NIE MA GO DUŻO)

Stan na 11.05.2023, 22:30

Source: https://www.mcc-berlin.net/en/research/co2-budget.html

”

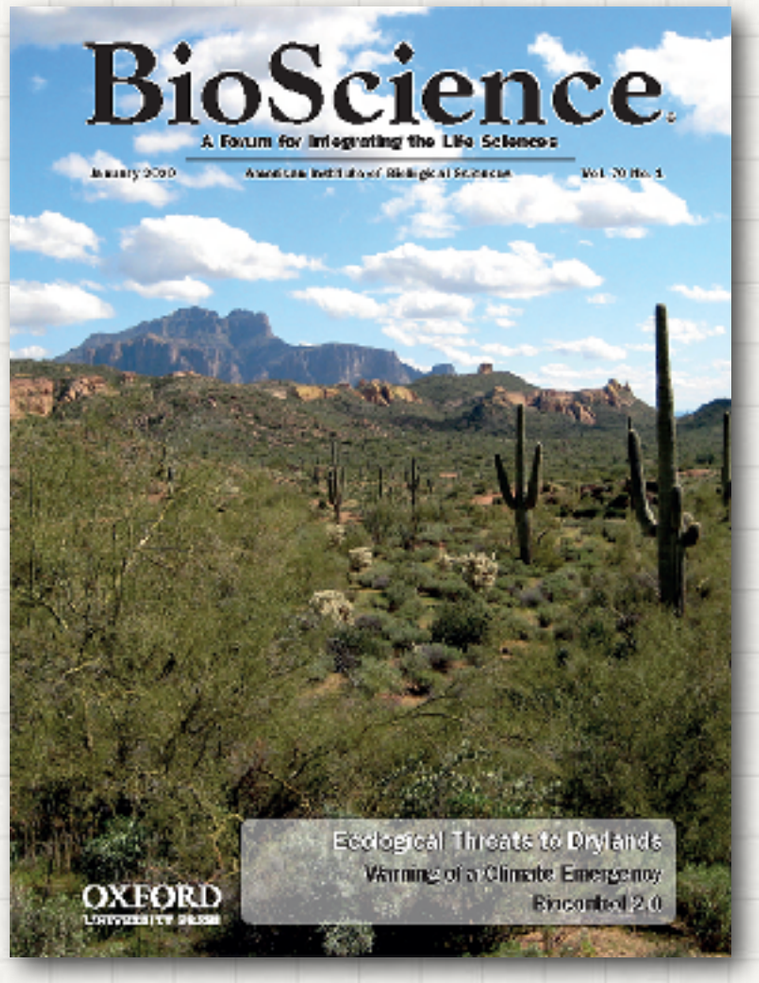
THE UNCOMFORTABLE TRUTH
TO BE FACED BY POLICY MAKERS
IS THE FOLLOWING:
ECONOMIC GROWTH
IS ECOLOGICALLY UNSUSTAINABLE.
THE TOTAL CONSUMPTION OF MATERIALS
AND ENERGY NEEDS TO BE REDUCED,
STARTING WITH DEVELOPED COUNTRIES.

”

Federico Demaria, Universitat Autònoma de Barcelona,
Institute of Environmental Science and Technology

WIEMY CO NALEŻY ZROBIĆ

- Significant reduction of energy consumption
- Significant reduction of short-lived climate pollutants (methane, black carbon [soot], hydrofluorocarbons)
- Protection and restoration Earth's ecosystems
- Plant-based food
- **De-growth economy**
- Stabilisation (better reduction) of the population growth

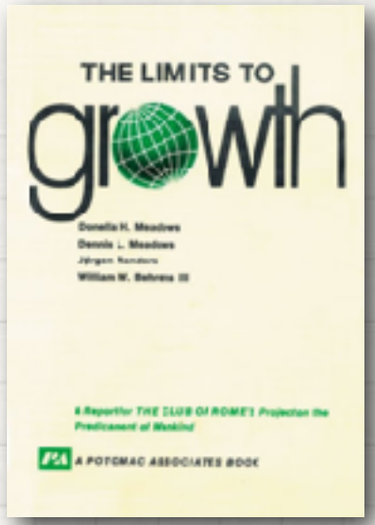
Ripple, W.J., Wolf, Ch., Newsome, T.M., Barnard, P., Moomaw, W.R. (2020) **World Scientists' Warning of a Climate Emergency**, *BioScience*, 70(1), 8–12, DOI:10.1093/biosci/biz088.

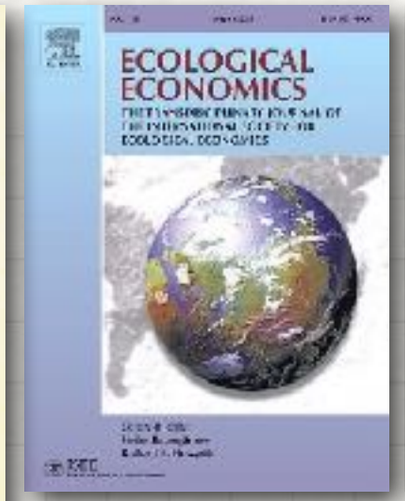
KRYTYKA WZROSTU ZACZĘŁA SIĘ WCZEŚNIEJ

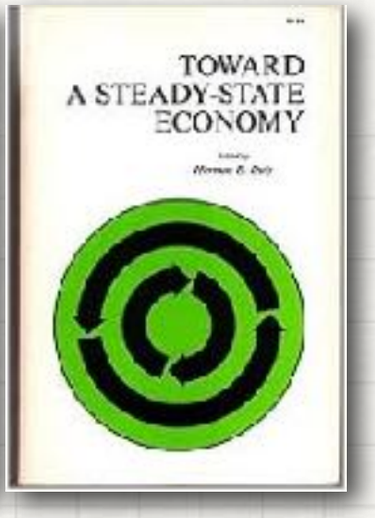
- ekonomia ekologiczna
  (zob. np. Meadows et al. 1972;
  Daly, 1974;
  Georgescu-Roegen, 1971)

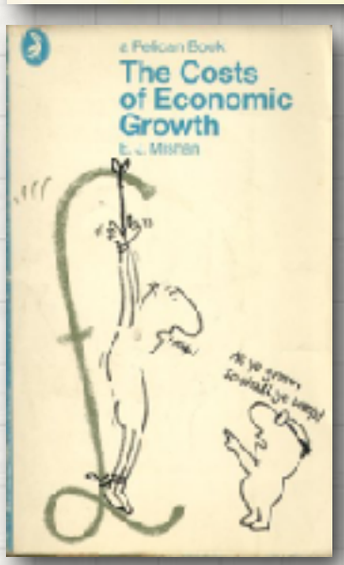
- społeczne granice wzrostu
  (zob. np. Mishan, 1975/1967;
  Easterlin, 1977;
  Hirsch, 2005/1977)

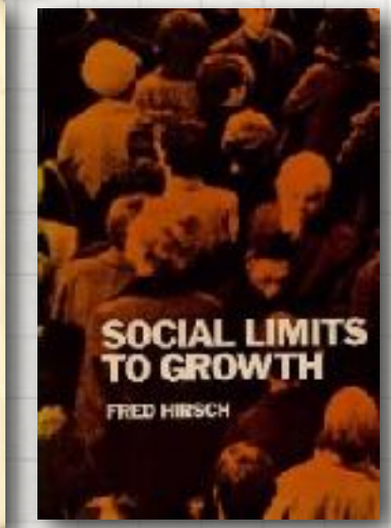
- ktytyka wzrostu z perspektywy kulturowej
  (zob. np. Castoriadis, 2010;
  Illich, 1973;
  Ellul, 1965)

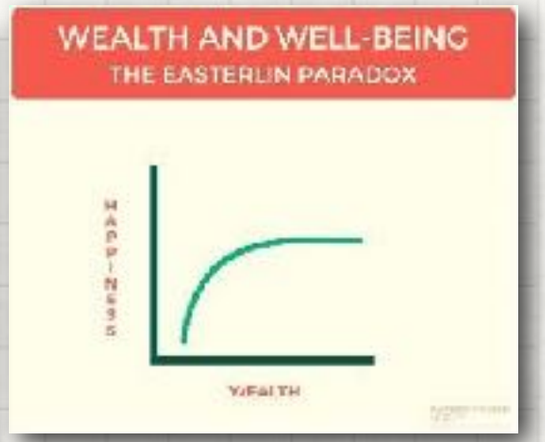

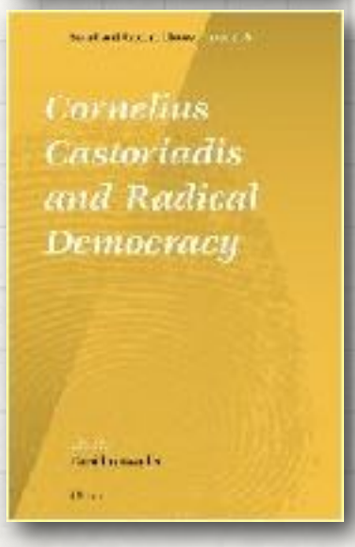

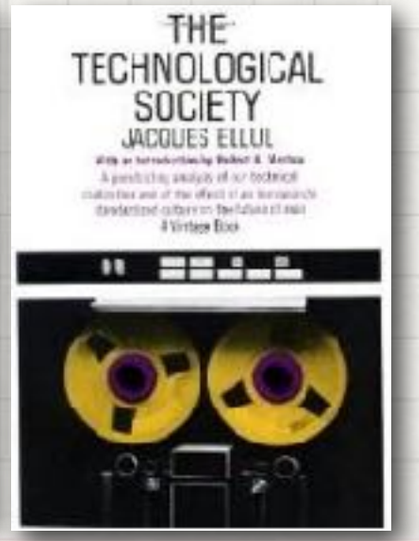

DEWZROST: BADANIA NAUKOWE I RUCH SPOŁECZNY

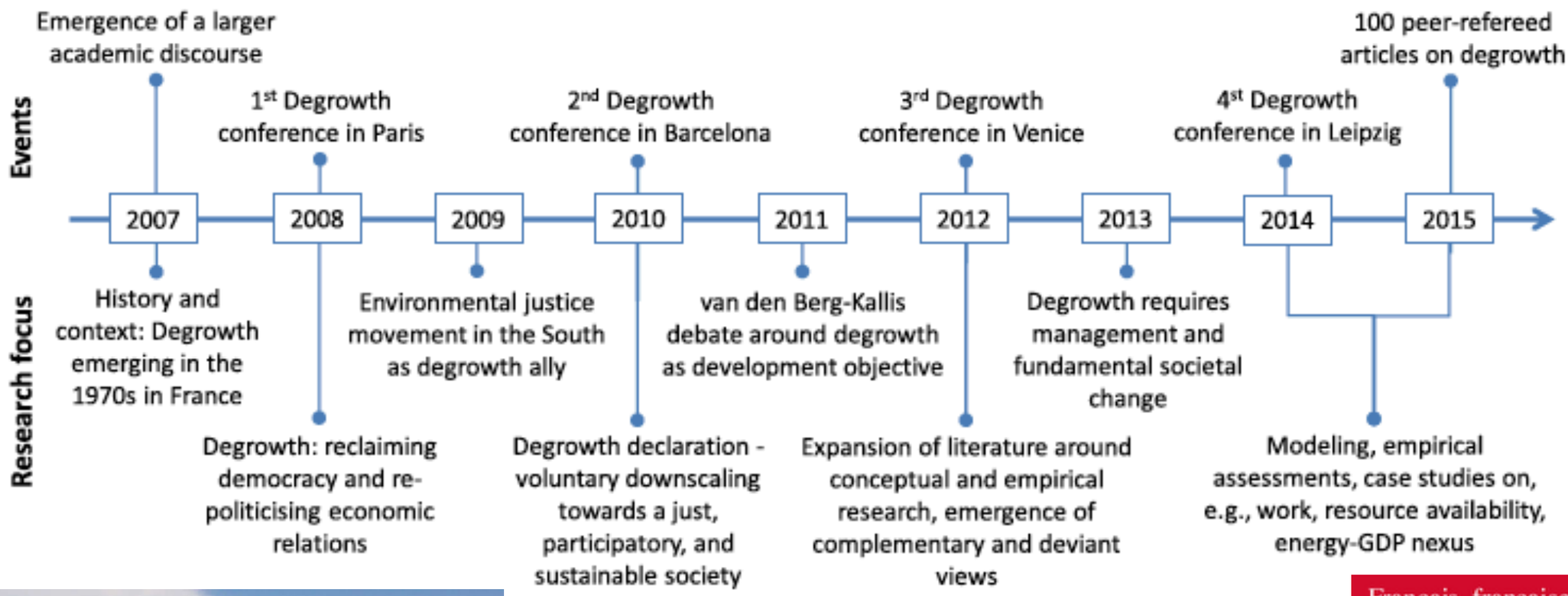

Fig. 5. Stylized evolution of the academic degrowth discourse.

Source: Weiss, M., Cattaneo, C. (2017). Degrowth – Taking Stock and Reviewing an Emerging Academic Paradigm. Ecological Economics 137: 220-230.

Source: http://www.decroissance.org/marche/2005marche_magny.jpg

People should live simply
so others,
human and non-human may simply live

Source: https://degrowth.org

Source: http://www.casseursdepub.org/index.php?menu=campagnes&sousmenu=2003decroi

DEWZROST

JAKO

TRANSFORMACJA SPOŁECZNO-POLITYCZNA

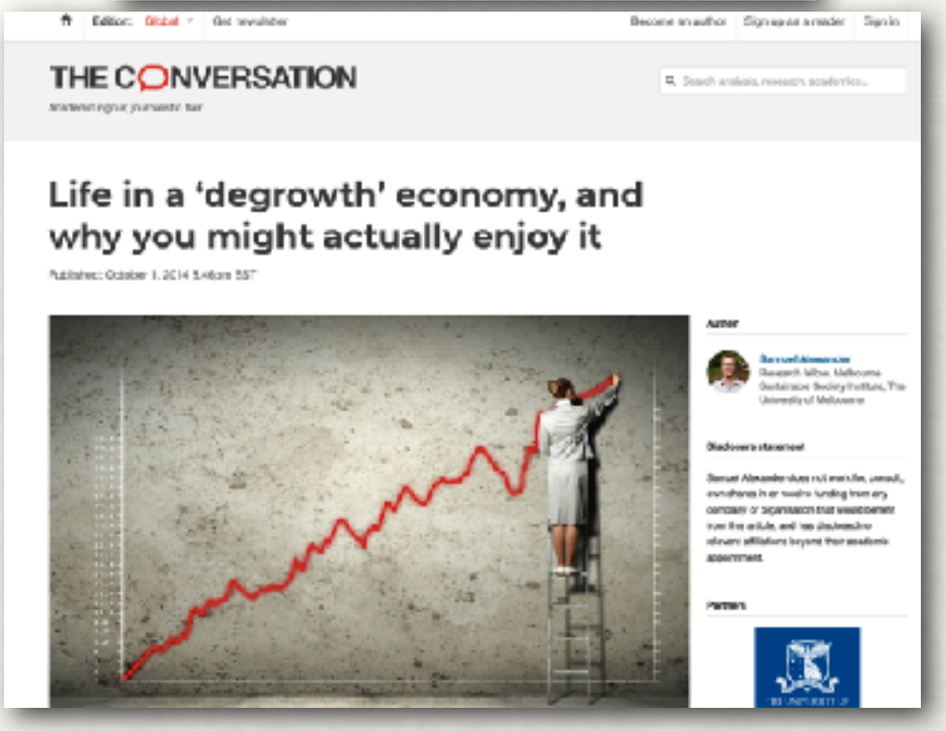
- Planowe zmniejszenie skali wszystkich działań, które są szkodliwe dla środowiska i społecznie alienujące, począwszy od tych, które są mniej niezbędne dla zaspokojenia potrzeb ludzi.
- Planowe zwiększenie wszystkich działań regenerujących ekosystem i poprawiających dobrobyt społeczny, począwszy od zaspokojenia podstawowych potrzeb.

WYBRANE INSTRUMENTY

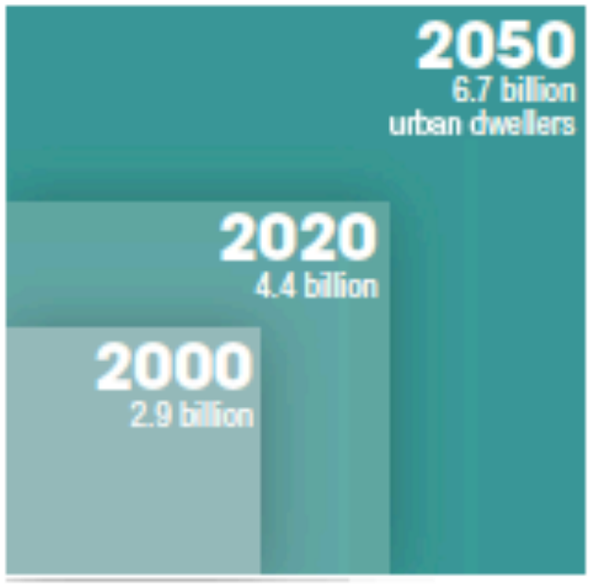
- rejection of GDP as a development indicator and policy objective
- material accounting and implementation of limits on total resource consumption/emissions (taking into account the development needs of countries in the Global South);
- terminate planned obsolescence on products such as household appliances, technological devices, furniture, houses, cars,
- elimination of debt-based monetary creation
- basic (unconditional) income and improved access to public services
- cut advertising;
- shifting from ownership to "user-ship" — think of all of the "stuff" we own that spends most of the year idle (tools, cars, lawnmowers…);
- ending food waste;
- scale down ecologically destructive industries such as fossil fuels, beef, private jets, single-use plastics, fast fashion, disposable coffee cups, oversized new house builds, new stadiums for Olympic Games and world cups, the commercial airline industry, industries with long-distance supply chains;
- shorter working weeks, worksharing, paid care work, job guarantees across the entire labour force;
- regulation for localism and promotion of common goods;
- decommodify public goods and expanding public services including healthcare, education, public transport, affordable housing, basic quotas of energy, water and internet, public libraries, parks and sports grounds;
- sectoral regulations (e.g. mobility);

Source: Cosme, Santos, O'Neill, 2017; Demaria, D'Alisa, Kallis, 2020; Hickel, 2021; Kallis et al., 2020)

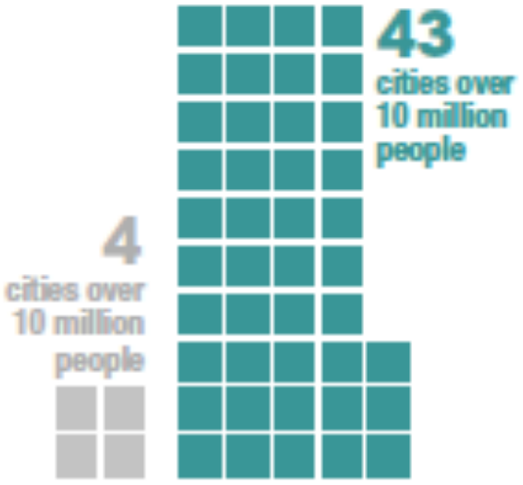

AN **URBANISING WORLD**

10 X MORE **MEGACITIES**

UNEQUAL CITIES

ONE URBAN DWELLER OUT OF 5 LIVES IN A SHANTY TOWN

CITIES: SOLUTIONS TO WORLD CHALLENGES?

2% LAND SURFACE

55% PEOPLE

70% CO_2 EMISSIONS

78% ENERGY CONSUMPTION

80% WEALTH

Sources: United Nations, World Urbanization Prospects: The 2018 Revision; UN Habitat, Working for a better urban future: annual progress report, 2018; LIU, Z., HE, C, ZHOU, Y. et WU, J. in Landscape Ecology, 2014; United Nations, https://www.un.org/en/climatechange/cities-pollution.shtml, 2019; UN Habitat, World Cities Report, 2016.

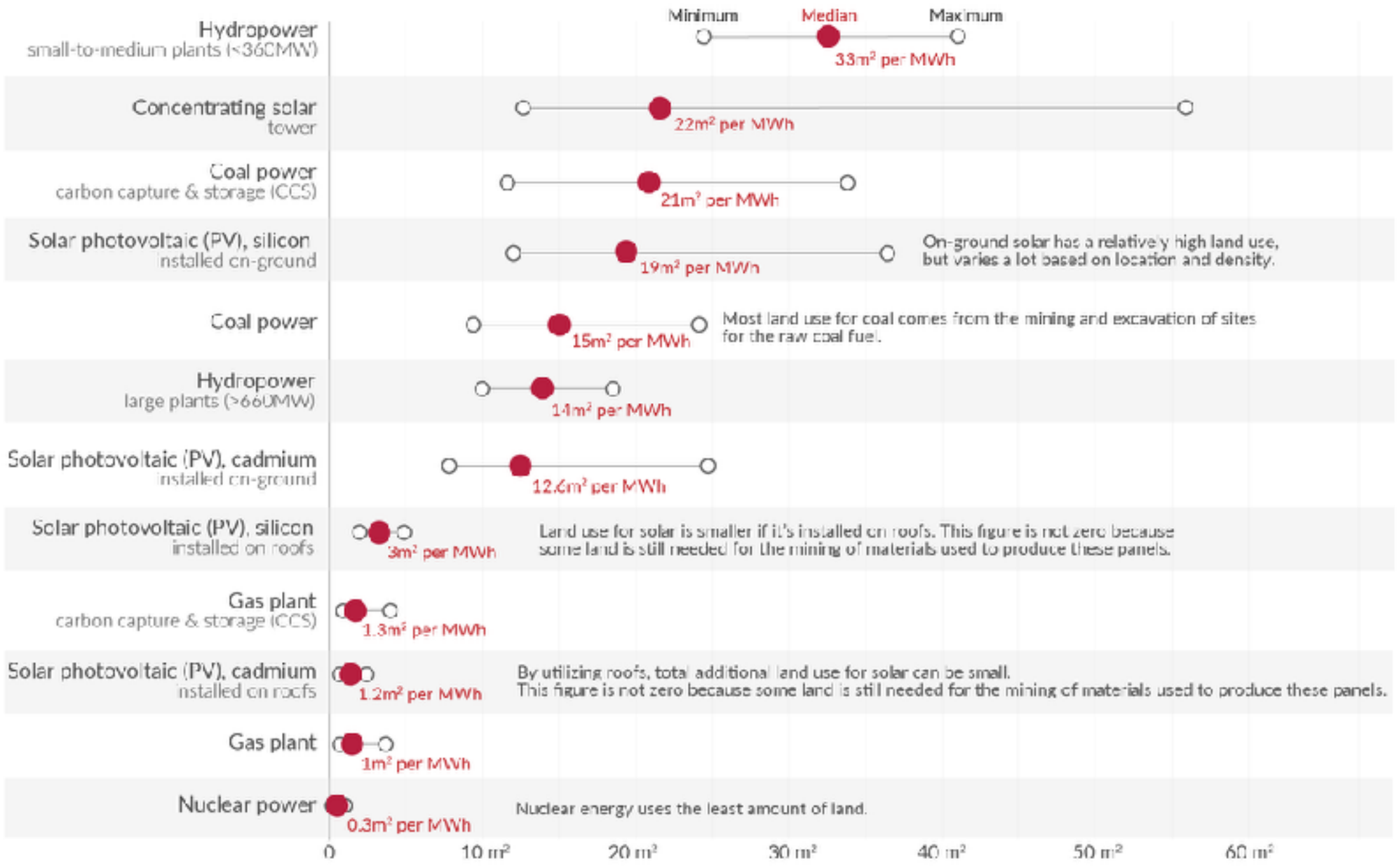
© L'INSTITUT PARIS REGION 2019

Source: *Cities Change the World.* (2020). Les Cahiers no. 176 de l'institute Paris Region

Land use of energy sources per unit of electricity

Our World in Data

Land use is based on life-cycle assessment; this means it does not only account for the land of the energy plant itself but also land used for the mining of materials used for its construction, fuel inputs, decommissioning, and the handling of waste.

The land use of onshore wind can be measured in several ways, and is distinctly different from land use of other energy technologies. Land between wind turbines can be used for other purposes (such as farming), which is not the case for other energy sources. The spacing of turbines, and the context of the site means land use is highly variable.

Onshore wind
direct impact area of the turbines — 0.4m² per MWh

This only includes the area directly impacted by the excavation and insertion of wind turbines.
It does not include the area between turbines – this is captured in the 'project site area' measure above.

Note: Capacity factors are taken into account for each technology which adjusts for intermittency. Land use of energy storage is not included since the quantity of storage depends on the composition of the electricity mix.

Source: UNECE (2021). Lifecycle Assessment of Electricity Generation Options. *United Nations Economic Commission for Europe* for all data except wind. Wind land use calculated by the author.

See OurWorldinData.org/land-use-per-energy-source for more research on this topic.

Licensed under CC-BY by the author Hannah Ritchie.

BUDOWNICTWO PRZYCZYNIA SIĘ DO ZUŻYCIA MATERIAŁÓW I ENERGII

„Rapid urban expansion is the main driver of increasing sand appropriation, because sand is a key ingredient of ***concrete, asphalt, glass, and electronics****. Urban development is thus putting more and more strain on limited sand deposits, causing conflicts around the world"*

„(…) sand scarcity is an emerging issue with major sociopolitical, economic, and environmental implications"

Torres, A., Brandt, J., Lear, K. & Liu J. (2017) A looming tragedy of the sand commons. Increasing sand extraction, trade, and consumption pose global sustainability challenges. *Science* 357(6355): 970-971. DOI: 10.1126/science.aao0503

Photo: https://cosmosmagazine.com/earth/earth-sciences/the-hidden-social-and-environmental-costs-of-sand-mining/

- 8-12% PKB (na poziomie państw)
- Sektor z największym śladem materiałowym
- 25% wszystkich ziemskich zanieczyszczeń powietrza gerenowane przez ten sektor
- 60% wszystkich odpadów to odpady budowlane
- 50% całkowitej zawartości składowisk odpadów na świecie

DEWZORST W MIASTACH

Setting the agenda in research

Comment

Policies that support those with incomes below the provision of high-quality, affordable public housing, such as that in Vienna, …

Degrowth can work — here's how science can help

Jason Hickel, Giorgos Kallis, Tim Jackson, Daniel W. O'Neill, Juliet B. Schor, Julia K. Steinberger, Peter A. Victor & Diana Ürge-Vorsatz

Wealthy countries can create prosperity while using less materials and energy if they abandon economic growth as an objective.

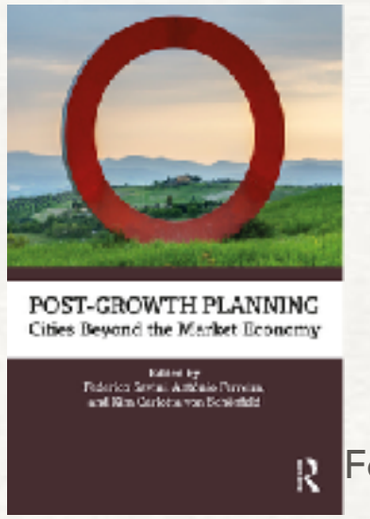
The global economy is structured around growth — the idea that firms, industries and nations must increase production every year, regardless of whether it is needed. This dynamic is driving climate change and ecological breakdown. High-income economies, and the corporations and wealthy classes that dominate them, are mainly responsible for this problem and consume energy and materials at unsustainable rates.[2]

Yet many industrialized countries are now struggling to grow their economies, given economic convulsions caused by the COVID-19 pandemic, Russia's invasion of Ukraine, resource scarcities and stagnating productivity improvements. Governments face a difficult situation. Their attempts to stimulate growth risk ruining efforts to improve human well-being and reduce environmental damage.

Researchers in ecological economics call for a different approach — degrowth.[3] Wealthy economies should abandon growth of gross domestic product (GDP) as a goal, scale down destructive and unnecessary forms of production to reduce energy and material use, and focus economic activity around securing

400 | Nature | Vol 612 | 15 December 2022

© 2022 Springer Nature Limited. All rights reserved

Federico Savini, University of Amsterdam

- Zmniejszenie i spowolnienie metabolizmu społecznego miast
- Redukcja nadmiaru,
  a w zamian zwiększenie minimalnych standardów życia.

Zasady wystarczalności
dla zamieszkiwania
(*Sufficiency principles for habitation*)

Print subscriptions | Sign in | Search jobs | Search | International edition

Support the Guardian
Fearless, independent, reader-funded
Support us →

The Guardian

Opinion
Cities

This article is more than 5 years old

Public luxury for all or private luxury for some: this is the choice we face

George Monbiot

Wed 31 May 2017 07.00 BST

1,042

Labour at least wants to protect and improve our communal life. But even it ducks the biggest issues

Illustration by Sébastien Thibault

Private Sufficiency, Public Luxury: Land is the Key to the Transformation of Society

presented by

George Monbiot

Fortieth Annual E. F. Schumacher Lecture
October 25, 2020

ZESTAW DEWZROSTOWYCH POSTULATÓW DOTYCZĄCYCH MIESZKALNICTWA

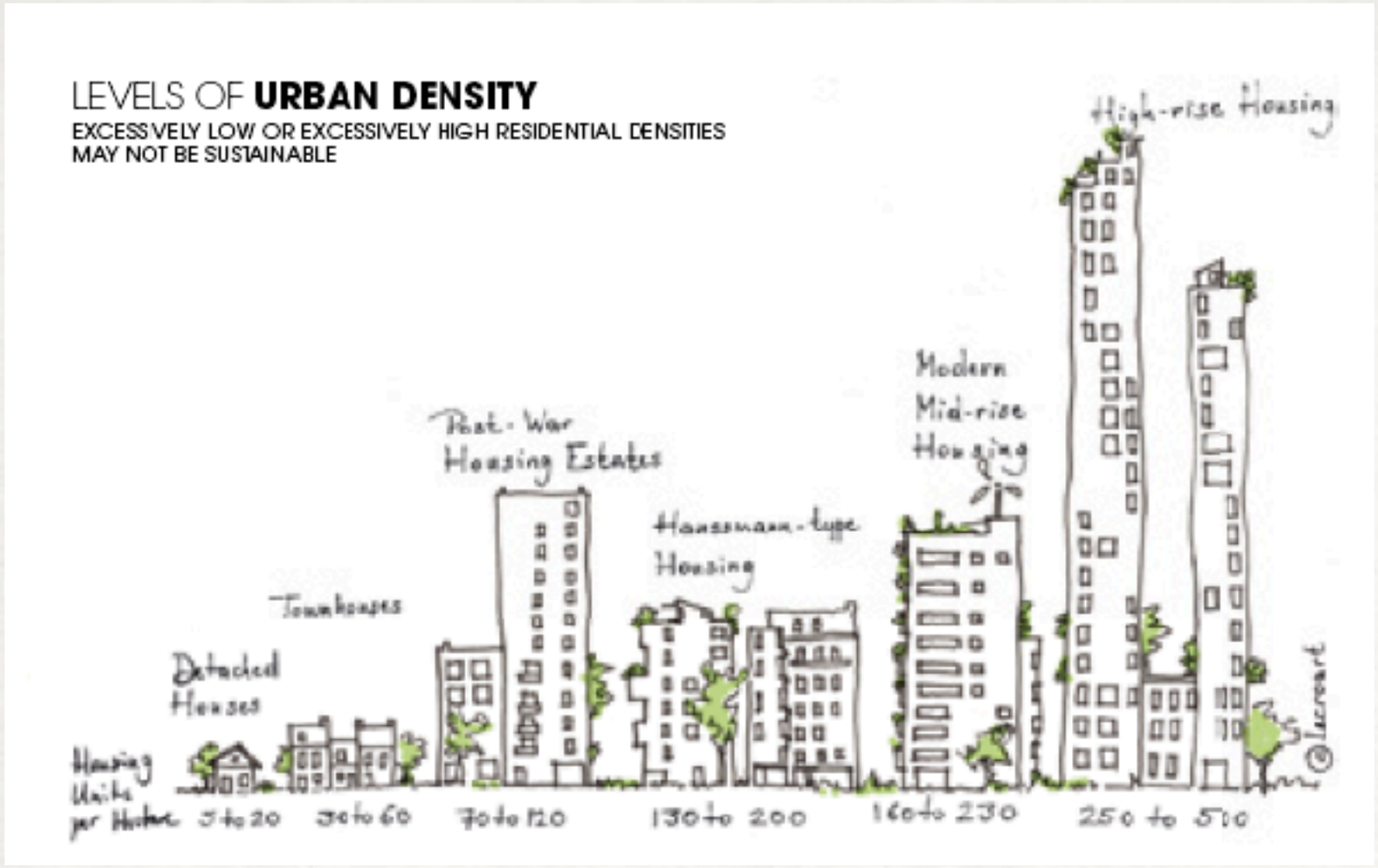
- porzucenie koncepcji produktywności i zwiększania wartości gruntów
- uspołecznienie gruntów i promocja uspołecznienia zasobów (w celu zachowania zasobów a nie ich eksploatacji dla zysku)
- nowe instrumenty planistyczne ustalające nie użytkowanie terenu przypisane do fragmentów ziemi, ale efekt, jaki użytkowania ziemi generują (np. emisje, zapotrzebowanie na energię czy wodę)
- ustanowienie minimalnych i maksymalnych standardów, w tym dla mieszkalnictwa
- ustanowienie ograniczeń w (z)użyciu materiałów i energii
- autonomia i samowystarczalność (także do pewnego energetyczna i w zakresie zaspokojenia potrzeb żywnościowych)
- wysokiej jakości usługi publiczne
- wysokiej jakości przestrzenie publiczne, w tym w szczególności tereny zielone

6.0 | Proporcje powierzchni pod budynkami, zabudowanych i biologicznie czynnych

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

NIE CHODZI O WYCISKANIE PUM

Source: *Cities Change the World*. (2020). Les Cahiers no. 176 de l'institute Paris Region

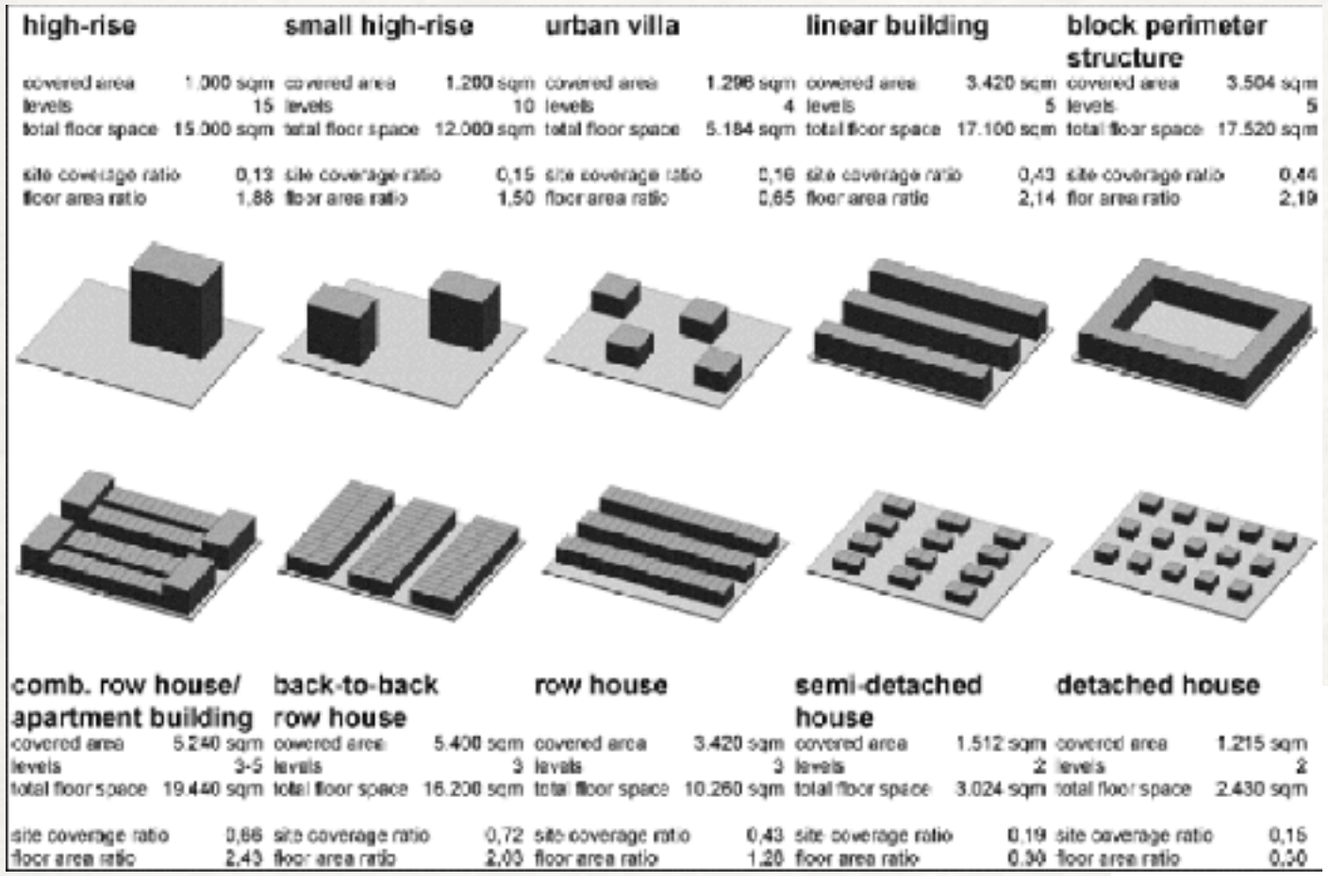

„Wznoszenie budynków jednorodzinnych to w obecnych czasach przestępstwo"

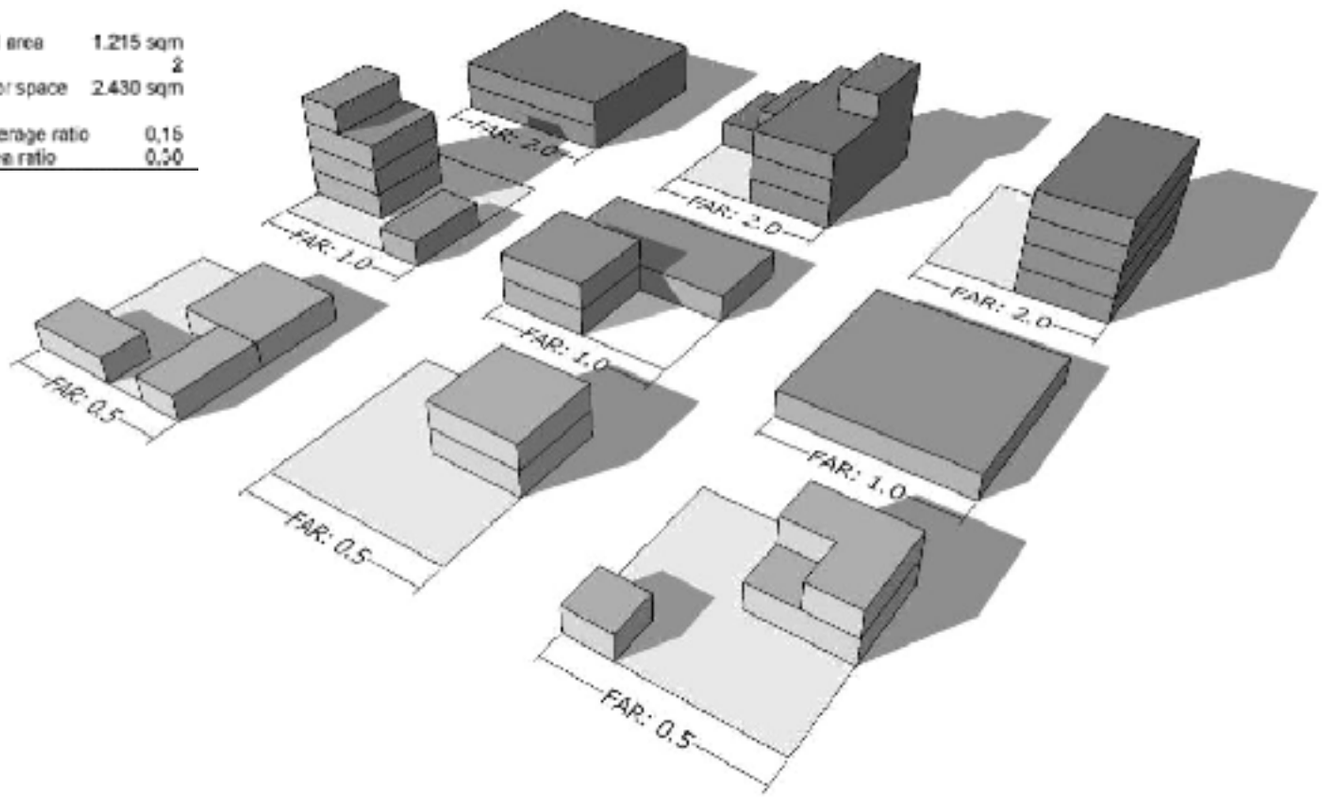
Leo van Broeck
Vlaams Bouwmeester 2016-2020

WSKAŹNIKI URBANISTYCZNE / UKŁADY ZABUDOWY

Source: Waibel, Michael & Eckert, Ronald & Bose, Michael & Martin, Volker. (2022). *Housing for Low-income Groups in Ho Chi Minh City between ReIntegration and Fragmentation Approaches to Adequate Urban Typologies and Spatial Strategies.*

Source: https://www.hayward2040generalplan.com/land-use/mixed

UKŁADY ZABUDOWY

Source: Delgado Ramos, G. C., López García, D. (2020). Las *ciudades ante el COVID-19: nuevas direcciones para investigación urbana y las políticas públicas. Plataforma de Conocimiento para la Transformación Urbana y la International Network for Government Advice.*

Déviation

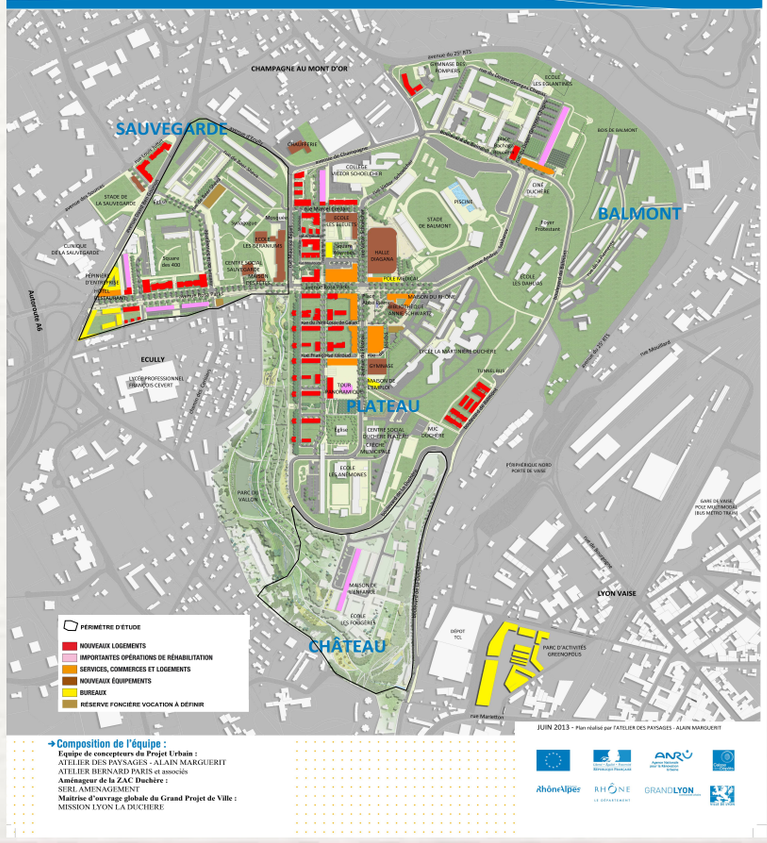

PROJET
Lyon La Duchère

La Duchère 2017

→ Objectif du Projet

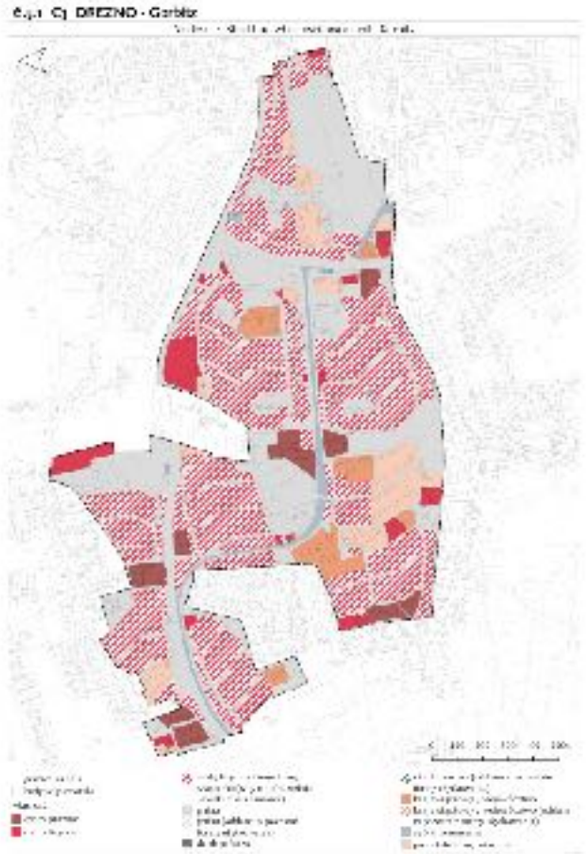

JUIN 2013 - Plan réalisé par l'ATELIER DES PAYSAGES - ALAIN MARGUERIT

→ Composition de l'équipe :

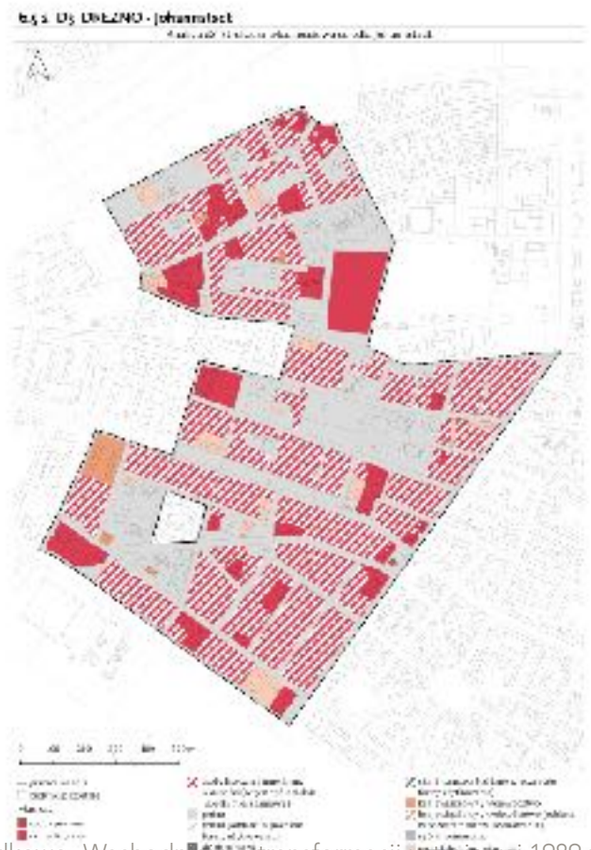
Equipe de concepteurs du Projet Urbain :
ATELIER DES PAYSAGES - ALAIN MARGUERIT
ATELIER BERNARD PARIS et associés
Aménageur de la ZAC Duchère :
SERL AMENAGEMENT
Maîtrise d'ouvrage globale du Grand Projet de Ville :
MISSION LYON LA DUCHERE

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

Vaculikova
Brno, South Moravian Region
Google Street View
Mar 2020
Google

6.0 | Proporcje powierzchni pod budynkami, zabudowanych i biologicznie czynnych

Porada, A. (2023) Przekształcenia wielkich osiedli mieszkaniowych w Europie Środkowo- Wschodniej po transformacji ustrojowej 1989 na przykładzie zespołów z Drezna, Brna i Wrocławia. Rozprawa doktorska. Promotorka I. Mironowicz, promotor pomocniczy P. Pach. Politechnika Wrocławska.

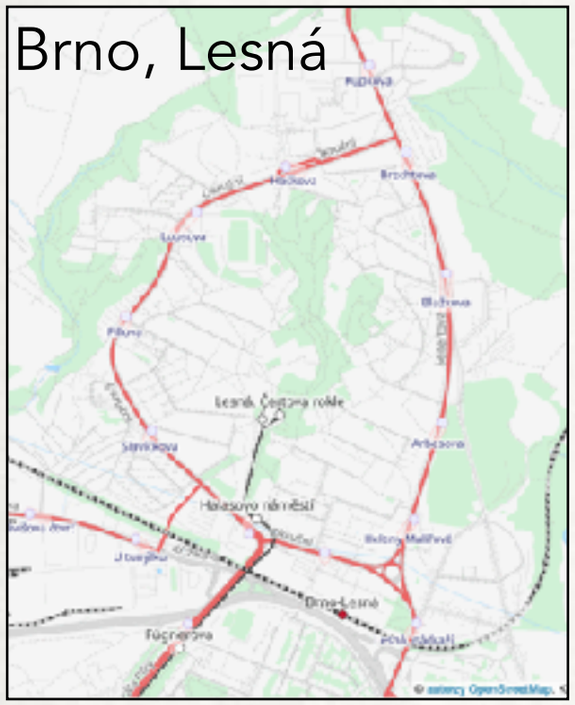

Source: https://www.bam.brno.cz/data/photo/thumb/3455_17cd43e00b.jpg

Brno, Lesná

Drezno, Gorbitz

Wrocław, Gądów Mały

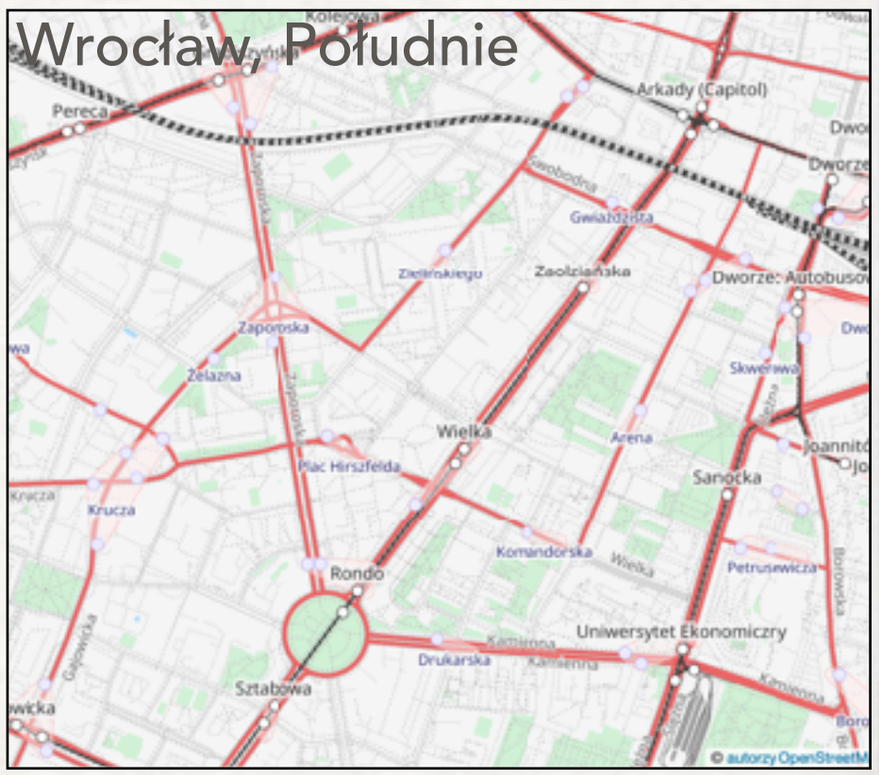
Brno, Líšeň

Drezno, Johannstadt

Wrocław, Południe

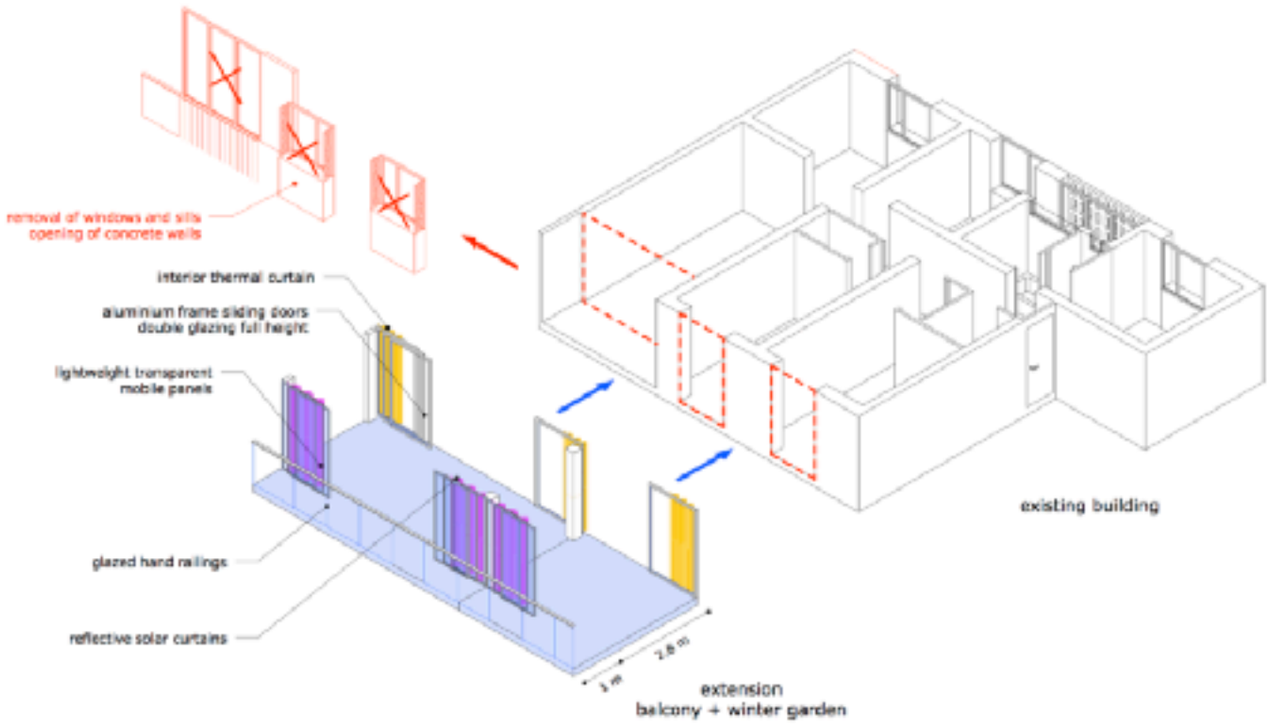

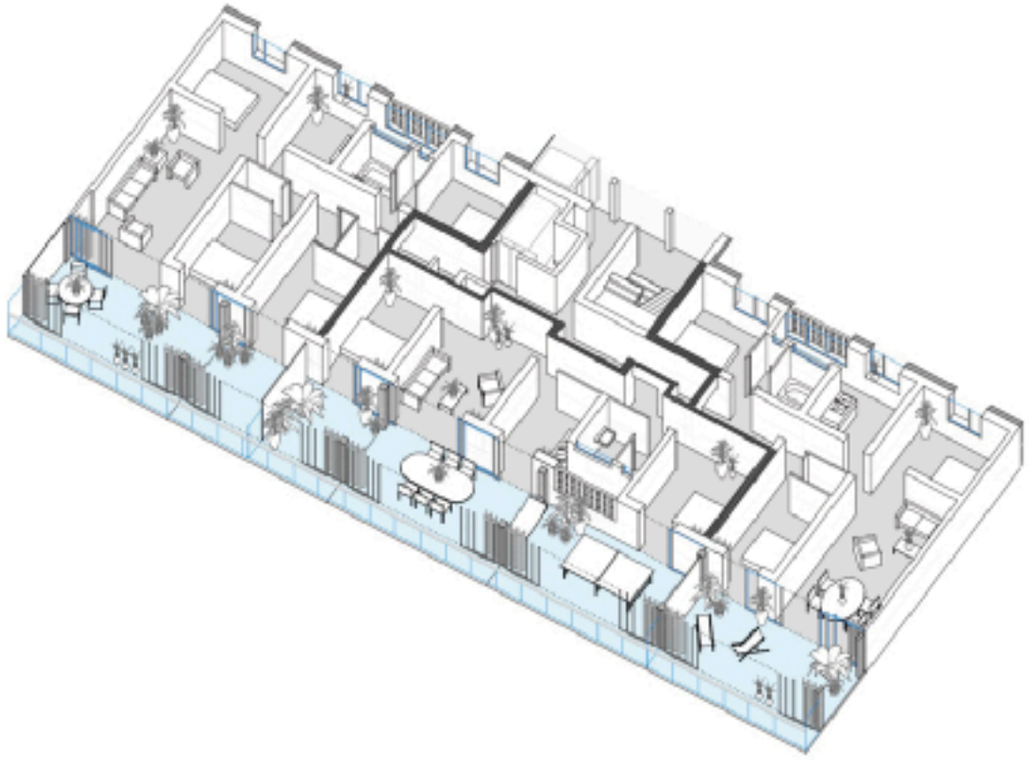

Résidence
Ingres
ecuitanis

PROJET / Étage courant H et I / Extensions

Source: https://www.lacatonvassal.com/index.php?fkt=15

Wrocław, Południe

Source: https://to.com.pl/fotowoltaika-oplaci-sie-takze-malej-spoldzielni-mieszkaniowej-jak-wlasciciele-mieszkan-moga-zyskac-na-montazu-paneli/ga/c9-17076743/zd/62961649

Source: https://smoglab.pl/spoldzielnia-mieszkaniowa-wroclaw-poludnie-elektrownia-sloneczna/

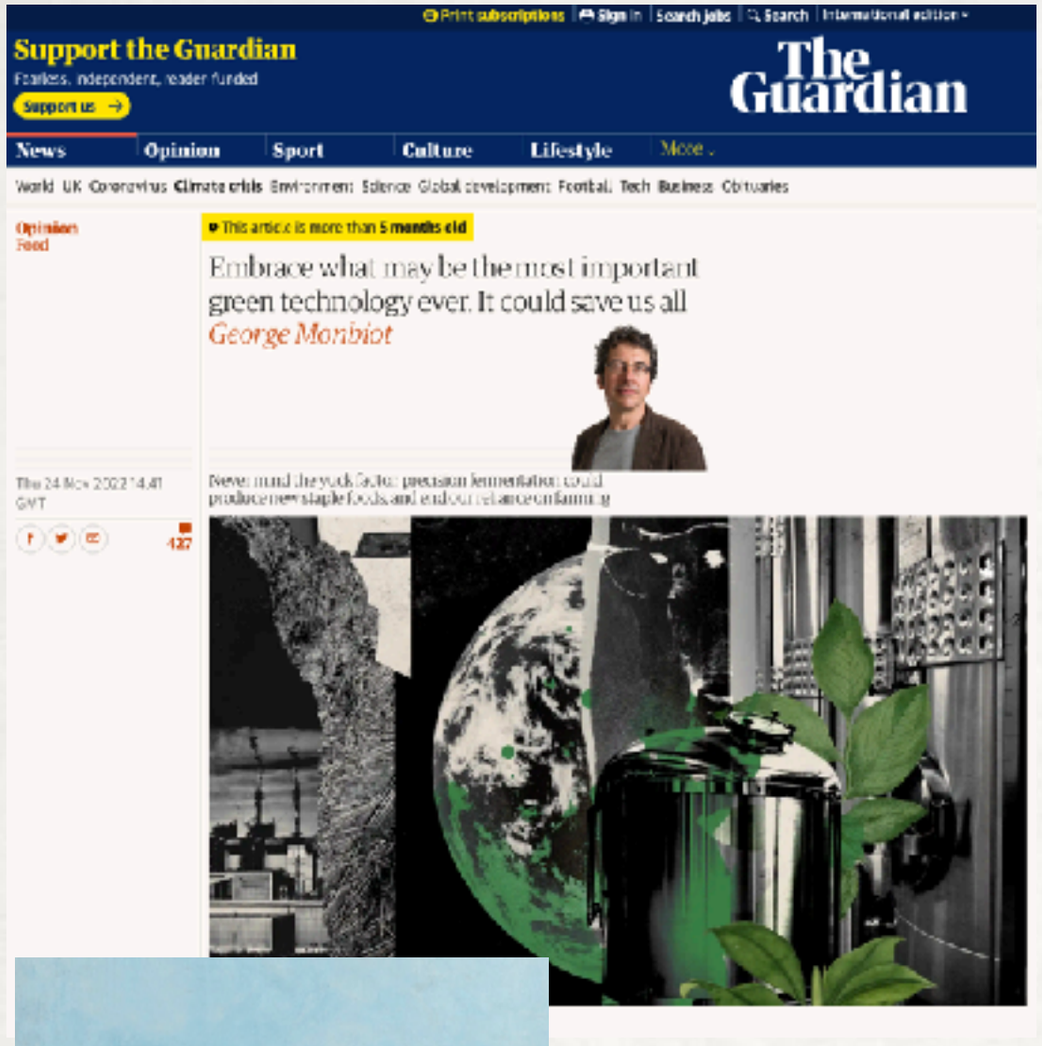

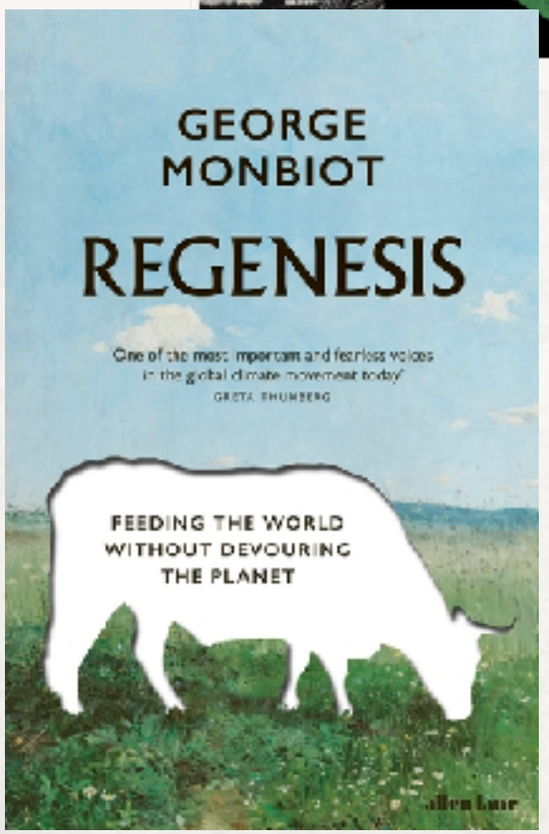
Source: https://basc.pnnl.gov/images/builder-installed-pv-panel-awning-over-his-multifamily-project-san-francisco

OGRODY MIEJSKIE

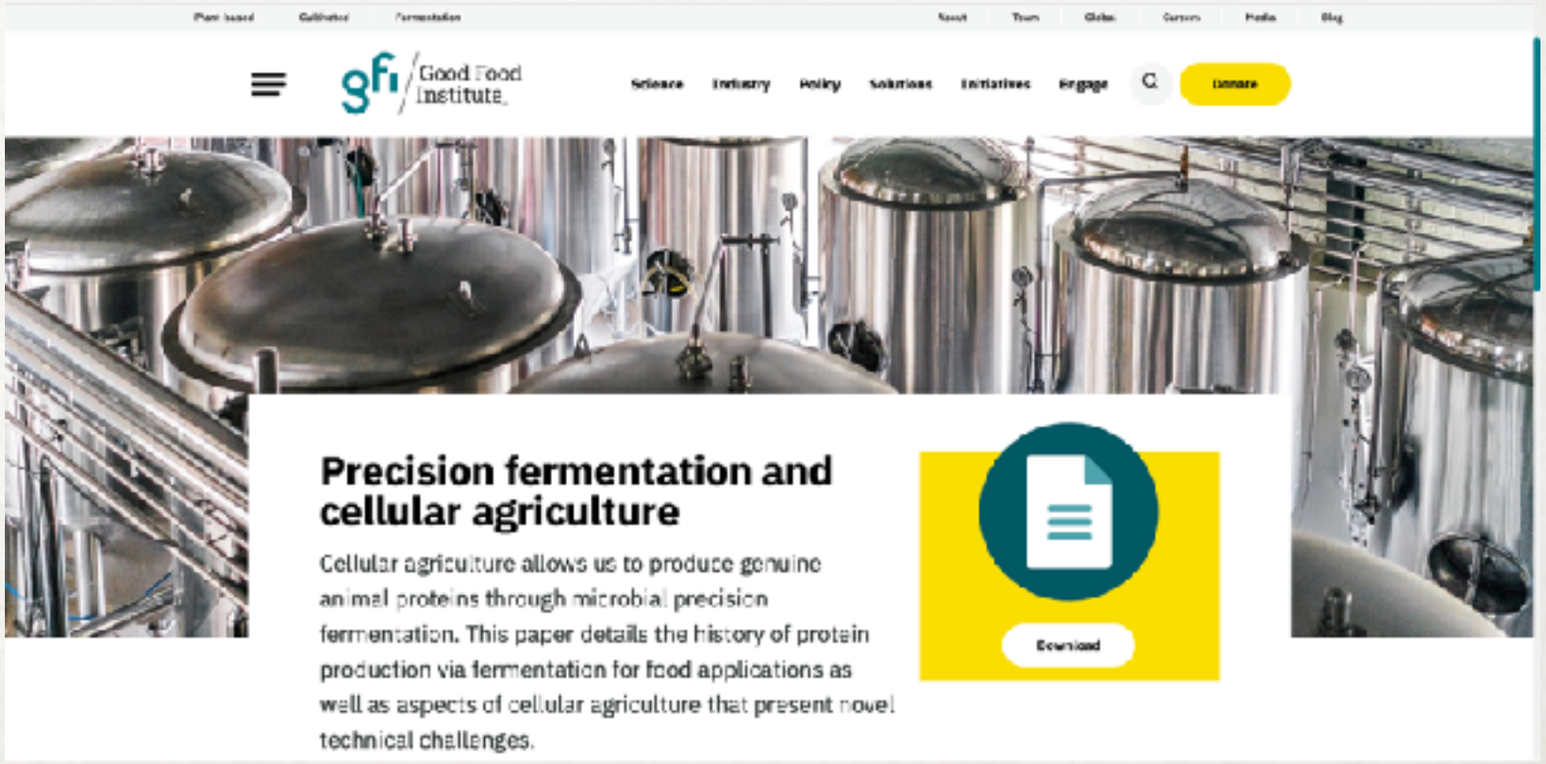

We face what could be the greatest predicament humankind has ever encountered: feeding the world without devouring the planet. Already, farming is the world's greatest cause of habitat destruction, the greatest cause of the global loss of wildlife and the greatest cause of the global extinction crisis. It's responsible for about 80% of the deforestation that's happened this century. Of 28,000 species known to be at imminent risk of extinction, 24,000 are threatened by farming. Only 29% of the weight of birds on Earth consists of wild species: the rest is poultry. Just 4% of the world's mammals, by weight, are wild; humans account for 36%, and livestock for the remaining 60%.

Unless something changes, all this is likely to get worse - much worse. In principle, there is plenty of food, even for a rising population. But roughly half the calories farmers grow are now fed to livestock, and the demand for animal products is rising fast. Without a radical change in the way we eat, by 2050 the world will need to grow around 50% more grain. How could we do it without wiping out much of the rest of life on Earth?

Source: https://www.theguardian.com/environment/2022/may/07/secret-world-beneath-our-feet-mind-blowing-key-to-planets-future

5
ZELDA-KAPLAN-WEG
Diese Wohnhausanlage wurde unter
Verwendung unter Förderungsmitteln
des Landes Wien
in den Jahren 2018 bis 2020
unter
Bürgermeister Dr. Michael Ludwig
und
Frauen- und Wohnbaustadträtin Kathrin Gaál
errichtet.
PLATINUM

Dziękuję. izabela.mironowicz@pg.edu.pl

